

Naschoolse activiteiten in West

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Jael Draijer
Marga de Weerd
Yannick Bleeker

Amsterdam, 7 augustus 2017
Publicatienr. 16171

© 2017 RegioPlan, in opdracht van stadsdeel West, gemeente Amsterdam

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan. RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
1.1 Naschoolse activiteiten in het stadsdeel West	1
1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	2
1.3 Onderzoeksaanpak	3
1.4 Leeswijzer	3
2 Aanbod van de NSA	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Aanbod van NSA in de stadsdelen	5
2.3 Kenmerken van het aanbod	7
2.4 De totstandkoming van het aanbod	9
2.5 Knelpunten in (de totstandkoming van) het aanbod	10
3 Het bereik en het verloop van de NSA	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Het bereik van NSA	13
3.3 Het verloop van de NSA	16
3.4 Knelpunten in het bereik en verloop van NSA	18
4 Opbrengsten van NSA	21
4.1 Werking volgens betrokkenen	21
4.2 Doelbereik	23
4.3 Knelpunten in het doelbereik	23
4.4 Aanvullende positieve effecten van NSA	24
5 Conclusies en aanbevelingen	27
5.1 Conclusies	27
5.2 Aanbevelingen	28
Bijlage 1 De opzet van het onderzoek en de respons	31
Bijlage 2 Casestudies	35
Bijlage 3 Factsheet	43

Inleiding

1

1 Inleiding

Kinderen tussen de 6 en 12 jaar zijn volop bezig met het ontdekken van hun talenten en interesses. De ontwikkeling hiervan speelt zich niet alleen af tijdens schooluren. Scholen proberen, eventueel samen met welzijnsorganisaties, een brug te slaan tussen onderwijs en talentontwikkeling. Zij organiseren hier toe naschoolse activiteiten (NSA). Stadsdeel West van de gemeente Amsterdam ondersteunt dergelijke NSA middels de subsidieregeling Brede Talentontwikkeling (BTO).

Het stadsdeel wil inzicht in de werking van de NSA. Bovendien wil het stadsdeel weten op welke manier naschoolse activiteiten bijdragen aan talentontwikkeling van kinderen. Tot slot moet er een visie worden ontwikkeld met betrekking tot de toekomst van de NSA. Stadsdeel West vroeg aan RegioPlan om hiertoe een onderzoek uit te voeren. Het voorliggende rapport bevat de bevindingen van dit onderzoek.

In dit hoofdstuk schetsen we kort de achtergrond van de naschoolse activiteiten in stadsdeel Amsterdam West, presenteren we het doel van het onderzoek en de onderzoeksvragen. Vervolgens beschrijven we de opzet van het onderzoek en de respons. We sluiten het hoofdstuk af met een leeswijzer.

1.1 Naschoolse activiteiten in het stadsdeel West

Stadsdeel West speelt een belangrijke rol in het faciliteren van de NSA. Door middel van een subsidie (van *omvang* per jaar), worden scholen ondersteund. Aan de subsidie zijn verschillende voorwaarden verbonden:

- Activiteiten mogen niet ten koste gaan van **onderwijstijd**.
- Activiteiten passen binnen in ieder geval één van de volgende vijf **talentgroepen**:
 1. Kunst en Cultuur
 2. Sport en Gezondheid
 3. Natuur en Techniek
 4. Communicatie en Media
 5. Beroepsoriëntatie en Burgerschap
- Er dient sprake te zijn van een **doorgaande leerlijn**: aansluiting van de NSA op de onderschoolse BTO-activiteiten.
- Er vindt **afstemming** plaats met de afdeling Sport van stadsdeel West, of met Sportbuurtwerk van Combiwel.
- Voor welzijnsorganisaties: het aanbod van naschoolse activiteiten wordt samengesteld in samenspraak met en naar behoefte van de school (**vraaggericht**).
- NSA dienen aangeboden te worden op de **niveaus** 'kennismaken' en 'ontwikkelen'.
- Voor deelname aan een activiteit dient een **inkomensafhankelijke ouderbijdrage** gevraagd te worden. Hierbij betalen ouders met een stadspas €1 per les, inkomens tot €25.000 betalen €1,50 per les; inkomens tussen €25.000 en €41.000 betalen €2 per les; inkomens > €41.000 betalen €3 per les. Voor de hoogte van het inkomensniveau hoeft geen bewijsmateriaal geleverd te worden. Indien ouders geen enkele bijdrage kunnen betalen, kunnen zij een tegenprestatie in natura leveren. De inkomsten uit de ouderbijdragen mogen ingezet worden voor de implementatiekosten en administratiekosten die komen kijken bij het gebruik van de website voor naschoolse activiteiten. De inkomsten mogen niet ingezet worden voor de coördinatie, NSA en de huur van de ruimtes.
- Indien er sprake is van **te veel inschrijvingen** voor een activiteit bepaalt de school welke leerling deelneemt aan de cursus, en welke op de wachtlijst geplaatst wordt.
- De **docenten** zijn inhoudelijk, didactisch en pedagogisch in staat de cursus te verzorgen. De NSA worden aangeboden door een gekwalificeerde docent/aanbieder. Docenten beschikken over een Verklaring Omtrent Gedrag en een WA-verzekering.

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in het bereik, de werking en de opbrengsten van naschoolse activiteiten in Amsterdam West. De hoofdvraag die in dit onderzoek beantwoord moet worden, luidt:

In hoeverre worden de algemene doelen en de subsidiecriteria van West in het kader van talentontwikkeling door middel van naschoolse activiteiten bereikt?

Deze hoofdvraag is vertaald naar twintig subvragen:

Over **het bereik** van de NSA:

1. Hoeveel en welke activiteiten worden er per talentgroep ondernomen? Zijn er bestaande talentgroepen die te weinig aandacht krijgen?
2. Zijn er nieuw te formuleren talentgroepen (of terreinen) die niet bediend worden, maar wel bediend zouden moeten worden?
3. Is het mogelijk om typen doelgroepen en activiteiten te onderscheiden? Zo ja, hoe is de verdeling daartussen?
4. Zijn er doelgroepen die niet bediend worden, maar die wel bediend zouden moeten worden?
5. Hoe is de verdeling van de naschoolse activiteiten over de buurten in het stadsdeel? Zijn er buurten waar te weinig of niet de juiste activiteiten worden ondernomen?
6. Hoe worden minder daadkrachtige ouders bereikt en gemotiveerd?

Over **de werking** van de NSA:

7. In hoeverre is er sprake van een vraaggericht aanbod? Worden wensen van ouders (en hun kinderen) en wijken en buurten voldoende gehonoreerd? Zo ja, hoe zorgen scholen en welzijnsorganisaties ervoor dat hun aanbod vraaggericht is? Hoe gaan scholen om met de inzet van vrijwilligers?
8. In hoeverre sluiten de NSA aan op binnenschools aanbod? Is er in voldoende mate sprake van een doorlopende leerlijn?
9. In hoeverre sluiten de NSA in termen van doelstellingen aan bij de algemene doelen en de subsidiecriteria van stadsdeel West?
10. Hoe verlopen de gesubsidieerde naschoolse activiteiten in de ogen van het stadsdeel, scholen, welzijnsorganisaties, aanbieders van de NSA en ouders (en hun kinderen)?
11. Wat wordt er ondernomen om uitval tijdens naschoolse activiteiten te voorkomen?
12. Zijn er signalen dat inzet verschuift naar tussenschoolse activiteiten of dat NSA wordt gezien als alternatief voor kinderopvang?

Over **de opbrengsten** van de NSA:

13. Wat is het aannemelijke maatschappelijke resultaat van de NSA?
14. Zijn de maatschappelijke resultaten in overeenstemming met de resultaten die het stadsdeel beoogt?
15. In hoeverre kan de NSA worden gezien als een toeleidingsinstrument naar structureel verenigingslidmaatschap?
16. Hoe kunnen de opbrengsten van de NSA worden vergroot?

Over **de toekomst** van de NSA:

17. Heeft het zin om de huidige manier waarop ouderbijdrages worden vastgesteld en geïnd te handhaven? Wat zouden alternatieven kunnen zijn?
18. Moet er gekeken worden naar andere manieren om het subsidiebedrag vast te stellen? Zo ja, is meer differentiatie op basis van school- of leerlingkenmerken wenselijk (en mogelijk)?
19. Spelen scholen, welzijnsorganisaties en aanbieders van naschoolse activiteiten in het stadsdeel voldoende in op veranderingen in de wijk (in termen van bewonerssamenstelling en gentrificatie)?
20. Wat zou de toekomstige rol van welzijnsorganisaties moeten zijn?

1.3 Onderzoeksaanpak

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, hebben we allereerst de subsidieaanvragen en -verantwoordingen van scholen en welzijnsorganisaties over 2015 bestudeerd. Daarnaast hebben we een vragenlijst afgenomen onder scholen en welzijnsorganisaties, die door vijftien scholen en vijf welzijnsorganisaties is ingevuld. Met zeven van deze scholen en drie van de welzijnsorganisaties hebben we face-to-face- of telefonische interviews gehouden om dieper in te gaan op hun antwoorden op de vragenlijst. Tot slot zijn we bij vijf naschoolse activiteiten langsgegaan om een beeld te krijgen van de activiteiten en te praten met de docenten, kinderen en hun ouders. De beschrijvingen van deze vijf casestudies zijn te vinden in bijlage 2. In bijlage 1 is ook een uitvoeriger beschrijving van de onderzoeksmethoden opgenomen.

1.4 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk gaan we in op het aanbod aan naschoolse activiteiten in de wijken in Amsterdam West. Het derde hoofdstuk is gericht op het bereik en het verloop van de activiteiten in de ogen van alle betrokkenen. In het vierde hoofdstuk bespreken we de mate waarin de doelen van de subsidie-regeling bereikt worden en in het laatste hoofdstuk doen we enkele aanbeveling op basis van de onderzoeksbevindingen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Aanbod van de NSA

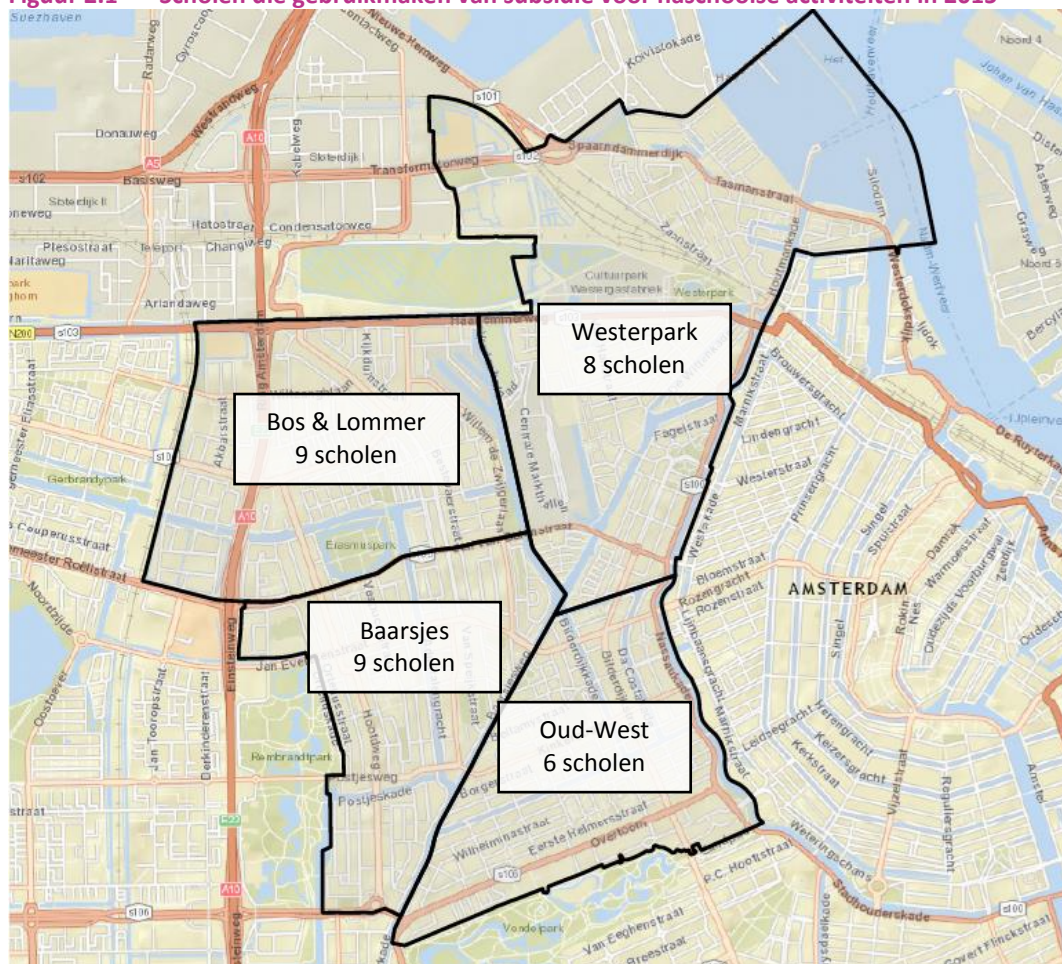
2 Aanbod van de NSA

2.1 Inleiding

Stadsdeel West beoogt een aanbod in vijf talentgroepen in alle wijken van het stadsdeel. In paragraaf 2 beschrijven we per wijk in hoeverre dat gerealiseerd is. Daarbij baseren we ons op de subsidieverantwoordingen over 2015 en op de vragenlijst die door een deel van de scholen is ingevuld. Daarnaast wil het stadsdeel dat bij het aanbod van NSA rekening wordt gehouden met de vraag van ouders en leerlingen, dat er sprake is van doorlopende leerlijnen en dat het aanbod wijkgericht is. Deze aspecten van het aanbod beschrijven we in paragraaf 3. In paragraaf 4 beschrijven we de wijze waarop het aanbod tot stand komt en wie daar een rol in hebben. Ten slotte bespreken we de knelpunten in en bij de totstandkoming van het aanbod.

2.2 Aanbod van NSA in de stadsdelen

Figuur 2.1 Scholen die gebruikmaken van subsidie voor naschoolse activiteiten in 2015

Het aanbod in de Baarsjes

Van de 10 scholen in de Baarsjes maken er 9 gebruik van subsidie voor naschoolse activiteiten. Deze scholen organiseerden in 2015 hun NSA in samenwerking met één welzijnsorganisatie.

Het NSA-aanbod in de Baarsjes in 2015 wordt gekenmerkt door het volgende:

- Er werden NSA aangeboden in alle vijf talentgroepen. De verdeling van deze activiteiten over de talentgroepen is opgenomen in tabel 2.1.
- Scholen die de vragenlijst invulden waren er niet van op de hoogte dat er NSA aangeboden worden in de talentgroep *Beroepsoriëntatie en Burgerschap*.
- Naschoolse activiteiten in de Baarsjes richten zich voornamelijk op het ontdekken en ontwikkelen van talenten, en af en toe ook op het bekwamen.
- In totaal hebben op de 9 scholen 98 activiteiten plaatsgevonden,
- Het aanbod varieerde van 6 tot 15 activiteiten per school.
- 23 activiteiten werden wel ingepland, maar hebben niet plaatsgevonden wegens een tekort aan inschrijvingen.¹
- Gemiddeld deden iets meer dan 11 leerlingen per activiteit mee.
- Na 2015 zijn enkele scholen in de Baarsjes NSA tussenschools aan gaan bieden (zie kader hoofdstuk 3).

Tabel 2.1 Verdeling van NSA over de talentgroepen in de Baarsjes

Talentgroep	% van de NSA
Kunst en Cultuur	40
Sport en Gezondheid	30
Natuur en Techniek	20
Communicatie en Media	5
Beroepsoriëntatie en Burgerschap	5

Noot: We kunnen het percentage activiteiten per talentgroep alleen voor de Baarsjes geven. Er is echter geen uniforme verantwoording van het gerealiseerde aanbod en aanbieders van NSA in andere wijken hebben niet altijd allemaal het percentage activiteiten per talentgroep gerapporteerd.

Het aanbod in Bos en Lommer

In Bos en Lommer zijn negen basisscholen. Op al deze scholen zijn NSA aangeboden. Vijf scholen organiseerden hun NSA zelf. Op drie van deze scholen, die onder hetzelfde schoolbestuur vallen, vervult het bestuur een belangrijke rol bij de organisatie en coördinatie van NSA. Op vier van de negen scholen werden in 2015 de NSA door welzijnsorganisaties georganiseerd.

- Alle vijf talentgroepen worden in de wijk aangeboden, maar niet op elke school. Vooral *Beroepsoriëntatie en Burgerschap* ontbreekt op enkele scholen.
- De verdeling van NSA over talentgroepen is niet eenduidig: hoewel de meeste scholen hetzelfde patroon volgen als de scholen in de Baarsjes, zijn er ook uitzonderingen. Een voorbeeld hiervan is een school die 50 procent van de NSA in de talentgroep *Natuur en Techniek* aanbiedt.
- In totaal werden in Bos en Lommer ongeveer 110 naschoolse activiteiten georganiseerd, met gemiddeld 12 activiteiten per school.
- Sommige scholen hebben veel activiteiten van minder bijeenkomsten (bijvoorbeeld lessenreeksen van 5 lessen), sommige scholen hebben een kleiner aantal langer lopende activiteiten.
- Per cursus doen meestal 10 tot 14 kinderen mee, maar dit verschilt per school en organisatievorm. Eén school organiseerde bijvoorbeeld eenmalige workshops voor alle leerlingen van de school.
- Een klein aantal activiteiten werd georganiseerd voor leerlingen van meerdere scholen tegelijk.

Het aanbod in Oud-West

Van de zes scholen in Oud-West die in 2015 NSA-aanboden, deden vijf scholen dat samen met een welzijnsorganisatie. De resterende school was aangesloten bij een speeltuinvereniging.

- Alle vijf talentgroepen worden in de wijk aangeboden, maar niet op elke school. Op enkele scholen ontbreken NSA in de talentgroep *Beroepsoriëntatie en Burgerschap*.
- De meeste NSA worden aangeboden binnen de *Kunst en Cultuur* en *Sport en Gezondheid* talentgroepen.

¹ De Baarsjes is de enige wijk waarvoor we complete informatie hebben over uitval van activiteiten. We weten niet binnen welke talentgroepen deze activiteiten vielen.

- Voor de vijf scholen die bij een welzijnsorganisatie waren aangesloten, werden in totaal 44 NSA georganiseerd.
- Voor de school die aangesloten was bij de speeltuinvereniging werden 10 verschillende NSA georganiseerd, die vermoedelijk meerdere keren per jaar werden aangeboden voor verschillende kinderen.²
- Een aantal activiteiten werd door de welzijnsorganisatie georganiseerd voor leerlingen van meerdere scholen tegelijk.
- De school die in 2015 geen subsidie ontving voor naschoolse activiteiten is inmiddels (2017) wel aangesloten bij de welzijnsorganisatie voor NSA.
- Enkele scholen in Oud-West zijn na 2015 tussenschoolse activiteiten gaan organiseren.

Het aanbod in Westerpark

In de wijk Westerpark zijn 8 basisscholen die alle NSA aanbieden. In 2015 verzorgden 3 verschillende welzijnsorganisaties de NSA voor 7 van de 8 scholen. Eén school organiseerde NSA zelfstandig.

- Het grootste deel van de NSA vindt plaats binnen de talentgroepen *Kunst en Cultuur* en *Sport en Gezondheid*.
- In Westerpark worden volgens de scholen geen NSA binnen *Beroepsoriëntatie en Burgerschap* aangeboden. De overige talentgroepen worden wel aangeboden.
- In totaal werden ongeveer 85 naschoolse activiteiten in Westerpark georganiseerd.
- Eén welzijnsorganisatie werkt hoofdzakelijk met wijkarrangementen: NSA waar leerlingen van alle betrokken scholen in de wijk zich op in kunnen schrijven.

In het aanbod van naschoolse activiteiten zien wij geen grote verschillen tussen de vier wijken, maar wel grote verschillen tussen scholen onderling. Elke school maakt keuzes in de focus van het NSA-aanbod en heeft andere behoeften wat betreft naschoolse activiteiten. Deze behoeften zijn niet uniform binnen een wijk.

2.3 Kenmerken van het aanbod

Vraaggericht aanbod

Bij het organiseren van naschoolse activiteiten dienen welzijnsorganisaties vraaggericht te werken en de wensen van scholen mee te nemen in het aanbod. Zoals eerder beschreven, werken deze organisaties vaak nauw samen met de schoolleiding bij het samenstellen van het NSA-aanbod: welzijnsorganisaties hebben een lijst met mogelijke activiteiten, scholen beslissen welke activiteiten worden aangeboden. Ook ouders en kinderen worden betrokken bij het samenstellen van het aanbod, zoals te zien is in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Antwoorden van scholen en welzijnsorganisaties op de vraag: hoe vaak hebben ouders en kinderen inspraak in het aanbod van NSA?

	Ouders	Kinderen
Nooit	4	3
Soms	7	8
Vaak	6	8
Meestal	1	0
Totaal	18	19

² De informatie hierover is niet gedetailleerd genoeg om met zekerheid te kunnen zeggen hoe vaak de activiteit aangeboden is in het jaar.

De meest voorkomende vorm van inspraak is het gebruik van vragenlijsten, waarbij ouders en/of kinderen hun voorkeur voor bepaalde activiteiten aan kunnen geven. Voornamelijk welzijnsorganisaties gebruiken deze methode. Daarnaast zien we ook de volgende initiatieven:

- Bij sommige scholen kunnen ouders nieuwe NSA-docenten aandragen en in contact brengen met de school/welzijnsorganisatie.
- Op enkele scholen is een Kunst en Cultuur-commissie, bestaande uit een aantal ouders en een K&C-coördinator van de school. Deze commissie stelt het cursusaanbod samen. Ook andere bestaande commissies, zoals een oudercommissie of medezeggenschapsraad, worden soms betrokken bij het samenstellen van het aanbod.
- Enkele scholen maken gebruik van bestaande ouderbijeenkomsten om naar de wensen van ouders te vragen.
- Sommige scholen en welzijnsorganisaties evalueren de cursussen met ouders en kinderen, waarbij ze ook wensen voor de toekomst inventariseren.

Doorlopende leerlijn

In de subsidieregeling wordt van scholen en welzijnsorganisaties gevraagd een doorlopende leerlijn te implementeren in het naschoolse aanbod. Dit betekent dat naschoolse activiteiten aan dienen te sluiten op brede talentontwikkelingsactiviteiten die tijdens schooltijd plaatsvinden. In tabel 2.3 is de eigen beoordeling van scholen en welzijnsorganisaties over de doorlopende leerlijn in hun activiteiten opgenomen.

Tabel 2.3 Antwoorden van scholen en welzijnsorganisaties op de vraag: is er bij NSA sprake van aansluiting bij schoolactiviteiten en/of doorlopende leerlijnen?

Antwoord	Aantal
Nooit	2
Soms	10
Vaak	6
Meestal	2
Altijd	0
Totaal	20

Onder een doorlopende leerlijn wordt niet altijd hetzelfde verstaan:

- Sommige scholen verstaan onder een doorlopende leerlijn een continuering van een bepaalde activiteit. Eén van de scholen liet bijvoorbeeld een NSA-activiteit ‘gitaar spelen’ aansluiten op het binnenschools aanbod bij muziek, waar ze ook met de gitaar bezig waren.
- Andere scholen kijken meer naar aansluiting van thema’s dan activiteiten. Als op school een bepaald thema behandeld wordt, vinden de naschoolse activiteiten ook binnen dit thema plaats. Dit betekent niet dat de activiteiten hetzelfde zijn, maar dat verschillende activiteiten thematisch wel aansluiten. Deze vorm van aansluiting is makkelijker als de school zelf de NSA organiseert, omdat een nauwe communicatie met de NSA-docent nodig is.
- Een derde vorm van de doorlopende leerlijn die soms naar voren komt, is de aansluiting op kennis/vaardigheden. Een voorbeeld hiervan is een naschoolse activiteit waar de Engelse taal op een speelse manier wordt behandeld, waarbij de NSA-docent bij de schooldocent nagaat welke vaardigheden de leerlingen al hebben met betrekking tot de Engelse taal. De NSA-docent sluit vervolgens aan op deze vaardigheden en probeert die verder te ontwikkelen.
- Een aantal scholen begint over het project Vreedzaam in West als het gaat over doorlopende leerlijnen. Dit betreft een programma voor basisscholen gericht op sociale competenties en democratisch burgerschap. De handelwijzen uit dit programma worden zowel doorgevoerd op school als tijdens naschoolse activiteiten.

Een aantal scholen en welzijnsorganisaties geven aan dat zij het inzetten van doorlopende leerlijnen wel goed overwegen, maar er bewust voor kiezen andere activiteiten aan te bieden dan tijdens schooltijd aangeboden worden. Niet alleen vinden ouders en kinderen de variatie prettig, maar op deze manier hopen zij dat kinderen breder kunnen kennismaken met diverse talenten.

Wijkarrangementen

NSA kunnen voor leerlingen van één enkele school of voor leerlingen van meerdere scholen tegelijk georganiseerd worden. De welzijnsorganisaties die wijkarrangementen aanbieden, zien hierin vier voorname voordelen:

1. Er kan een breder, diverser aanbod beschikbaar gesteld worden voor alle leerlingen, waardoor ze keuze hebben uit meer activiteiten.
2. De kinderen leren leerlingen van andere scholen kennen, wat ten goede komt aan de sociale ontwikkeling.
3. Het is makkelijker om aan het minimaal aantal deelnemers te komen voor NSA die minder populair zijn, waardoor die activiteiten door kunnen gaan.
4. NSA in een wijkarrangement vinden doorgaans niet in een schoolgebouw plaats, maar in buurthuizen of jongerencentra. Daarom is het aansluiten bij een wijkarrangement voordeliger is voor scholen die niet genoeg lokalen beschikbaar hebben. Daarbij moet worden opgemerkt dat dit niet betekent dat deze manier van aanbieden ook voor het stadsdeel voordeliger is.

Verdeling aanbod groep 1 t/m 8

Bij het samenstellen van het aanbod wordt rekening gehouden met de verdeling van NSA over de acht groepen op de school. Uit de vragenlijst blijkt dat het aanbod van NSA niet altijd gelijk verdeeld is over de verschillende groepen, zie tabel 2.4.

Tabel 2.4 De mate waarin scholen en welzijnsorganisaties het eens zijn met de stelling: het aanbod van NSA is gelijk verdeeld over de verschillende groepen (groep 1 t/m 8)

Antwoord	Aantal
Zeer oneens	2
Oneens	2
Neutraal	5
Eens	5
Zeer eens	6
Totaal	20

Schoolleiders lichten toe dat vooral in de hogere groepen (7/8) minder aanbod is, omdat er minder vraag is naar naschoolse activiteiten voor deze kinderen. Dit komt volgens hen doordat:

- er meer sportaanbod (vanuit het stadsdeel) is voor deze groep;
- ouders van oudere kinderen eerder kiezen voor huiswerkbegeleiding/Cito-training dan voor naschoolse activiteiten;
- oudere kinderen al bij (sport-)verenigingen zitten en daardoor minder behoefte hebben aan NSA.

Als er wel activiteiten voor groep 7/8 ingepland worden, gaan die activiteiten vaak niet door. Sommige welzijnsorganisaties kiezen ervoor om naschoolse activiteiten voor oudere kinderen voor meerdere scholen tegelijk te organiseren, zodat er genoeg aanmeldingen zijn en de activiteiten door kunnen gaan.

Naschoolse activiteiten worden vaak voor meerdere groepen tegelijk aangeboden. Het aantal groepen dat daarbij samen wordt genomen, verschilt per organisatie/school. Het meest voorkomend zijn clusteringen van 2, 3 of 4 groepen, bijvoorbeeld NSA voor kinderen uit groep 1 en 2 samen, of voor groep 5 t/m 8 samen. Voor scholen waar activiteiten geannuleerd moeten worden wegens een tekort aan inschrijvingen is het aantrekkelijk om meer dan vier groepen (bijvoorbeeld alle groepen) samen te nemen als ze daarmee wel aan het minimum aantal kinderen kunnen komen. Dit maakt het echter voor de NSA-docent lastig om een aanbod op niveau aan te bieden voor alle kinderen tegelijk.

2.4 De totstandkoming van het aanbod

Taakverdeling

In 2015 werkten 26 van de 32 scholen in Amsterdam West samen met een welzijnsorganisatie in het coördineren en organiseren van NSA. De welzijnsorganisaties verschillen van elkaar met betrekking tot de verantwoordelijkheden die zij scholen geven met betrekking tot de activiteiten.

- Bij de meeste welzijnsorganisaties zijn de scholen de samenstellers van het programma. De welzijnsorganisatie stelt een lijst op van alle mogelijke activiteiten, en de scholen kiezen daaruit.
- Bij één van de welzijnsorganisaties verzorgt de organisatie de randvoorwaarden (zoals werving van en contact met docenten, regelen van betalingen van ouders) en zijn de scholen zelf verantwoordelijk voor alles wat zich ter plekke afspeelt als de activiteit plaatsvindt. Ook het promoten van de NSA valt onder de verantwoordelijkheid van de school.
- Bij andere welzijnsorganisaties is de rol van de school beperkter. De scholen denken mee over het programma en de lokalen die beschikbaar zijn voor NSA, en zetten een stukje in de nieuwsbrief. De welzijnsorganisatie zelf neemt de gehele rol van promoten tot inschrijven op zich, inclusief het klaarzetten van de materialen in het lokaal en het bijhouden van een presentielijst.
- Bij de welzijnsorganisatie die naschoolse activiteiten aanbiedt in een wijkarrangement bestaat de rol van de school voornamelijk uit het promoten van de NSA door middel van flyers en de nieuwsbrief. Scholen hebben minder inspraak in het aanbod van de activiteiten, maar leerlingen hebben des te meer keuze.

In 2015 organiseerden de resterende zes scholen hun naschoolse activiteiten compleet zelfstandig. Deze scholen namen bij het organiseren alle taken omtrent naschoolse activiteiten op zich: contact met de docenten, regelen van ruimtes, promotie, inschrijvingen, et cetera. Hiervoor werd vaak een kunst & cultuur-coördinator of brede-school-coördinator aangesteld. Meestal werkt deze coördinator voor één school, maar in een enkel geval organiseerde deze coördinator naschoolse activiteiten voor leerlingen van meerdere scholen binnen hetzelfde schoolbestuur.

2.5 Knelpunten in (de totstandkoming van) het aanbod

Op basis van de bovenstaande bevindingen kan een aantal knelpunten geïdentificeerd worden in het aanbod het de totstandkoming van het aanbod:

1. Het is scholen niet altijd duidelijk wat een **doorlopende leerlijn** is, en hoe deze ingezet kan worden in naschoolse activiteiten. Zo zijn er enkele scholen waar workshops tijdens lestijd worden gegeven om naschoolse activiteiten te promoten. Deze workshops worden soms gezien als doorlopende leerlijn met het naschoolse aanbod. Naast de verschillende interpretaties van de doorlopende leerlijn, zijn er scholen die de waarde van een doorlopende leerlijn bij naschoolse activiteiten in twijfel trekken. Zij willen kinderen juist zo veel mogelijk variatie bieden en met verschillende talenten laten kennismaken.
2. Verschillende welzijnsorganisaties bieden naschoolse activiteiten in **wijkarrangementen** aan. Hoewel dit verschillende voordelen heeft, bemerken talentmakelaars dat er voor sommige kinderen een drempel is om aan dit aanbod deel te nemen. Sommige ouders zijn terughoudend in het brengen van hun kinderen naar een andere school of ander gebouw. Door de vertrouwde omgeving is het naschoolse aanbod op de school zelf toch het meest laagdrempelig, waardoor mogelijk een grotere groep kinderen bereikt kan worden.
Andere knelpunten met betrekking tot het wijkgerichte aanbod zijn het implementeren van een doorlopende leerlijn en het vraaggericht werken. De welzijnsorganisaties die met wijkarrangementen werken, hebben moeite om het NSA-aanbod af te stemmen op het binnenschools aanbod van de scholen, omdat ze met veel scholen tegelijk rekening dienen te houden. Hier ontbreekt een doorlopende leerlijn, in wat voor vorm dan ook, dus vaak. Hetzelfde geldt voor de inspraak die scholen hebben in het aanbod: ook hier moet rekening worden gehouden met meerdere scholen tegelijk, wat het proces bemoeilijkt.
3. Naschoolse activiteiten worden nog niet altijd binnen alle vijf de **talentgroepen** aangeboden. Vooral de talentgroep *Beroepsoriëntatie en Burgerschap* wordt nog niet door veel scholen en welzijnsorganisaties benut, maar ook *Media en Communicatie* komt niet veel voor. Scholen laten weten dat activiteiten binnen andere talentgroepen een stuk populairder zijn onder de leerlingen, en daar wordt

het aanbod op afgestemd. Er zijn geen nieuw te formuleren talentgroepen geïdentificeerd op basis van het huidige aanbod en behoeften van betrokkenen.

4. Scholen zelf noemen als praktisch knelpunt in het samenstellen van het aanbod een gebrek aan geschikte **lesruimtes**. Sommige scholen hebben geen of te weinig lesruimtes beschikbaar, waardoor zij minder NSA aan kunnen bieden of gedwongen zijn zich aan te sluiten bij het wijkaanbod. Eén van de geïnterviewde scholen heeft zelf geen sportzaal, waardoor zij nauwelijks *Sport en Gezondheid*-NSA aan kunnen bieden.
In het kader van wijkarrangementen is het vinden van een geschikte locatie soms ook een probleem. Als kinderen van meerdere scholen deelnemen aan een bepaalde activiteit, hebben scholen liever niet dat de activiteit in hun schoolgebouw plaatsvindt, omdat zij dan verantwoordelijkheid dragen voor leerlingen van andere scholen. Om deze redenen kan het een uitdaging zijn geschikte locaties te vinden voor deze activiteiten.
5. Een ander knelpunt dat scholen noemen bij het samenstellen van het aanbod is het **geldtekort**. Scholen laten weten dat zij zich beperkt voelen in de keuzes die ze kunnen maken, doordat ze niet genoeg geld hebben om meer activiteiten te organiseren. Ze kunnen niet alle NSA aanbieden die ze willen, en moeten soms kinderen teleurstellen. Dit zien we ook in het maximale bereik: zelfs als alle kinderen slechts eenmaal per jaar aan NSA mee zouden doen, zou gemiddeld slechts 55 procent van de kinderen in West aan een naschoolse activiteit deel kunnen nemen.

Het bereik en het verloop van de NSA

3

3 Het bereik en het verloop van de NSA

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven we allereerst een indicatie van het bereik van de naschoolse activiteiten. Vervolgens beschrijven we de diversiteit van het bereik, de manier waarop kinderen bereikt worden (informatievoorziening) en de ervaringen met de ouderbijdrage. In het tweede deel van dit hoofdstuk gaat het over het verloop van de NSA: wie zijn betrokken bij de NSA en verlopen de NSA naar tevredenheid van de verschillende betrokkenen? We sluiten het hoofdstuk af met de knelpunten in het bereik en verloop.

3.2 Het bereik van NSA

Deelname aan de NSA

Omvang

Het aantal kinderen dat met NSA meedoet, is op basis van de subsidieaanvragen en -verantwoordingen lastig in te schatten. Voor twee scholen ontbreekt informatie over het aantal deelnemers per activiteit en op de overige 30 scholen is deze informatie wel aanwezig, maar bevat deze waarschijnlijk veel dubbeltellingen: kinderen die aan meerdere NSA meedoen binnen één schooljaar.

Voor deze 30 scholen kunnen we dus niet het exacte aantal deelnemers bepalen, maar berekenen we het maximale aantal kinderen dat aan NSA deelneemt, als percentage van het totaal aantal kinderen op de desbetreffende school. Dat doen we door het aantal deelnemers aan elke activiteit op te tellen en te delen door het aantal kinderen dat op de school zit. Voor twee scholen hebben we geen informatie over het aantal leerlingen dat op deze scholen zit.

Het maximale bereik van NSA loopt tussen scholen uiteen van 22 procent tot 228 procent, en is gemiddeld 55 procent. Dit betekent dat ongeveer 55 procent van de kinderen in Amsterdam West aan naschoolse activiteiten mee zou doen, als elk kind maar aan één activiteit per jaar mee zou doen. Omdat het vaak gebeurt dat kinderen aan meerdere activiteiten per jaar deelnemen, zal het exacte bereik lager liggen.

De inschattingen van scholen en welzijnsorganisaties over het percentage kinderen dat aan naschoolse activiteiten meedoet, is opgenomen in tabel 3.1. Ook daar zien we dat de percentages sterk uiteenlopen. Scholen en welzijnsorganisaties schatten gemiddeld in dat 40 procent van hun leerlingen meedoet met naschoolse activiteiten.

Tabel 3.1 Wat is naar schatting het percentage kinderen van het totaal aantal leerlingen op uw school dat deelneemt aan NSA?

Geschatte percentage deelname	Aantal scholen
Minder dan 30%	3
Tussen de 30% en 60%	7
60% of hoger	3
Totaal	13

Er zijn vijf voornaamste factoren van invloed op het deelnamepercentage.

- De hoeveelheid aangeboden NSA: als er weinig naschoolse activiteiten op een school worden aangeboden (bijvoorbeeld doordat de aangeboden activiteiten veel geld kosten) is het bereik kleiner.
- De manier waarop NSA gepromoot worden. Over het algemeen neemt het deelnamepercentage toe als deelname door de school op meerdere manieren gestimuleerd wordt (nieuwsbrieven; websites; mondelinge voorlichting).
- Het aanbieden van NSA op de school zelf of in de wijk. Zoals eerder besproken kan het aanbieden van NSA in een ander gebouw dan de school zelf een belemmering vormen voor deelname, waardoor minder kinderen bereikt worden.
- De manier van inschrijven en betalen: als ouders alleen digitaal kunnen inschrijven en betalen, kan dit een belemmering vormen voor deelname. Zie voor meer informatie 3.2.3.

- Het aanbieden van NSA tussenschools of naschools. Bij de scholen die tussenschoolse activiteiten (TSA) aanbieden is het deelnamepercentage doorgaans hoger. Meer informatie hierover in het kader.

Het lijkt erop dat de organisatievorm van naschoolse activiteiten (via welzijnsorganisatie of door scholen zelf) geen directe invloed heeft op het bereik, tenzij scholen daarmee een van de bovenstaande factoren aanpassen. In 2015 waren er echter maar zes scholen die hun naschoolse activiteiten zelfstandig organiseerden, dus het effect hiervan is lastig te bepalen.

Tussenschoolse activiteiten

Halverwege 2015 is één van de scholen in Oud-West begonnen met het aanbieden van ‘naschoolse’ activiteiten tussen het ochtendprogramma en middagprogramma van de school, de zogeheten tussenschoolse activiteiten (TSA). De betreffende school heeft voor dit systeem gekozen, omdat zij het jammer vond dat zo weinig kinderen meededen aan naschoolse activiteiten. Zij heeft er daarom voor gekozen de middagpauze langer te maken en op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag verschillende TSA aan te bieden. De TSA kosten even veel als een overblijfservice. Deze veranderingen hebben voor een groter bereik van de activiteiten gezorgd: 84 procent van de kinderen doet aan vier TSA per week mee, 95 procent van de kinderen met ten minste één TSA. De school ziet als voornaamste voordeel dat een groot aantal kinderen nieuwe talenten ontdekt en ontwikkelt. Ook schooldocenten en ouders zijn blij met het systeem. Als enig nadeel ziet de school dat de TSA erg veel tijd kosten om te coördineren. Inmiddels is één andere school volledig is overgegaan op TSA, en zijn twee andere scholen ermee aan het experimenteren.

Diversiteit

Over het algemeen zijn scholen tevreden over de diversiteit van het bereik van de NSA, zoals te zien in tabel 3.2. Ook kinderen met een beperking, kinderen met minder draagkrachtige ouders en kinderen van ouders met een migrantenachtergrond doen mee aan NSA. Hier spannen scholen zich soms actief voor in, door ouders persoonlijk aan te spreken. Een enkele school biedt ouders hulp bij het inschrijven voor de cursussen.

Tabel 3.2 De mate waarin scholen/welzijnsorganisaties het eens zijn met stellingen over de diversiteit van het bereik

	Ze er oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Ze er eens	Totaal
Alle kinderen met een beperking worden bereikt met NSA	1	4	6	4	1	16
Alle kinderen van minder draagkrachtige ouders worden bereikt met NSA	0	4	6	8	2	20
Alle kinderen van ouders met een migrantenachtergrond worden bereikt met NSA	0	2	7	8	3	20

Als scholen zeggen een bepaalde groep kinderen niet te bereiken, komt dat volgens hen door het volgende.

- Ouders hebben weinig te besteden en kunnen de ouderbijdrage niet betalen, ook al is deze bijdrage laag.
- Ouders zien het belang van naschoolse activiteiten niet in en hebben andere prioriteiten. Zij vinden het bijvoorbeeld belangrijker dat hun kind huiswerkbegeleiding krijgt.
- Ouders weten niet hoe ze hun kind digitaal kunnen inschrijven.

We horen verschillende verhalen over activiteiten die óf niet door kunnen gaan wegens een tekort aan inschrijvingen, óf zo veel inschrijvingen krijgen dat veel kinderen moeten worden teleurgesteld. Dit lijkt af te hangen van verschillende bovengenoemde factoren, zoals inschrijvingsmethode, leeftijdsgroep, aansluiting bij de interesses van de leerlingen en de manier waarop de activiteiten gepromoot worden. Bij te veel inschrijvingen wordt er vaak overlegd tussen de docenten, schoolleiding en eventueel de welzijnsorganisatie welke kinderen deel mogen nemen. Hierbij speelt onder andere mee welke andere activiteiten zij al doen of gedaan hebben, en of de kinderen een stadspas hebben.

Informatievoorziening

Om te zorgen dat ouders hun kinderen aanmelden voor naschoolse activiteiten moet er voldoende informatie worden gegeven over de NSA. De meeste scholen en organisaties maken hiervoor gebruik van (digitale) nieuwsbrieven of flyers. Deze worden door de scholen zelf verspreid onder ouders en kinderen. Door welzijnsorganisaties wordt vaak gebruikgemaakt van een website om informatie te geven over de activiteiten, bijvoorbeeld via naschoolseactiviteiten-amsterdam.nl. Ongeveer de helft van de scholen geeft ook mondelinge voorlichting over naschoolse activiteiten, bijvoorbeeld tijdens een ouderavond. Door enkele scholen worden ouders en leerlingen persoonlijk aangesproken over deelname aan NSA. Scholen en welzijnsorganisaties zijn het erover eens dat een persoonlijke benadering door leerkrachten van de school de beste manier is om deelname te stimuleren.

De inschrijving en de ouderbijdrage

In tabel 3.3 staat opgenomen of de scholen/organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld een ouderbijdrage heffen.

Tabel 3.3 Int uw school/organisatie ouderbijdragen voor de NSA? (n=20)

Antwoord	Aantal
Nee	6
Ja, volgens de regeling van het stadsdeel	4
Ja, volgens een eigen regeling met inkomensafhankelijke bijdragen	6
Ja, volgens een eigen regeling met een vaste bijdrage	3
Weet niet	1

Er wordt pas een paar jaar een ouderbijdrage geheven. Scholen die een ouderbijdrage invoerden, signaleerden eerst een enorme afname in aanmeldingen voor NSA. Dit schrijven zij voornamelijk toe aan het feit dat ouders moesten wennen aan de bijdrage zelf en de manier van betalen. Soms was niet duidelijk of het genoemde bedrag per les of per cursus betaald moest worden. Inmiddels is het aantal aanmeldingen bij veel scholen weer even hoog als vóór het invoeren van de bijdrage.

Een paar jaar geleden is geëxperimenteerd met het volledig digitaliseren van de inschrijvingen en betalingen voor naschoolse activiteiten. Dit zorgde echter voor een grote terugloop in aanmeldingen, doordat een deel van de ouders in Amsterdam West geen computer of internetverbinding heeft, of niet weet hoe ze hun kind digitaal in kunnen schrijven. Dit speelt vooral onder ouders van oudere kinderen op de scholen. Door veranderingen in de bevolkingsamenstelling van de wijken in Amsterdam West hebben jonge kinderen veelal hoogopgeleide ouders die hun weg naar de digitale inschrijvingen en betalingen goed weten te vinden.

Om alle kinderen, zowel jong als oud, te kunnen bereiken, is er bij de meeste scholen en welzijnsorganisaties ook nog de mogelijkheid om op papier in te schrijven en contant te betalen.

Ervaringen met de ouderbijdragen

Er zijn vanuit de scholen, welzijnsorganisaties en scholen veel bezwaren tegen de inkomensafhankelijke ouderbijdrage zoals deze nu door het stadsdeel in de regeling is opgenomen.

- Een deel van de ouders, voornamelijk ouders met een laag inkomen, vindt het bezwaarlijk om hun inkomen op te moeten geven. Deze ouders schamen zich voor hun inkomen en willen niet dat de leerkracht of talentmakelaar dit ziet. Dit is een belemmering voor deelname voor de groep kinderen.
- Omdat ouders zich schamen voor hun inkomen zijn ze soms niet eerlijk over hun inkomen en gaat het systeem aan haar doel voorbij.
- De vier inkomensafhankelijke groepen zijn te ingewikkeld zijn voor een deel van de doelgroep.
- Scholen en welzijnsorganisaties vinden dat het systeem veel rekenwerk kost en veel gedoe is. Zeker gezien de kleine verschillen tussen de inkomensgroepen vinden zij dat bezwaarlijk.

De scholen/organisaties die ouderbijdragen heffen volgens een eigen inkomensafhankelijk systeem, kiezen ervoor om slechts twee inkomensgroepen te definiëren, bijvoorbeeld onder en boven de €21.000. Dit is makkelijker voor zowel ouders als scholen, en het lijkt erop dat ouders eerlijker zijn over hun inkomen.

Scholen en welzijnsorganisaties noemen de volgende voordelen aan de invoering van de ouderbijdrage:

- Kinderen zijn nu vaker aanwezig. In het verleden, toen de activiteiten veelal nog gratis waren, kwamen kinderen nog wel eens heel sporadisch langs bij de activiteiten, waardoor er veel uitval was.
- Kinderen doen serieuzer mee. Vóór de invoering van de ouderbijdrage werden kinderen vaker voor activiteiten opgegeven die ze eigenlijk niet leuk vonden, waardoor de lessen minder soepel verliepen. Met de invoering van ouderbijdragen is dit enorm verbeterd en gaan kinderen vaak naar activiteiten die ze echt leuk vinden.

3.3 Het verloop van de NSA

Doorgaans zijn scholen en welzijnsorganisaties zeer tevreden over het verloop van NSA. Ze zijn tevreden over de professionaliteit van de NSA, vinden de lessen van goede kwaliteit en zijn tevreden over de samenwerking tussen de verschillende betrokkenen. Ook bij de casestudies krijgen we een positief beeld over het verloop van de activiteiten. Toch signaleren we ook enkele knelpunten. Deze worden aan het eind van dit hoofdstuk gepresenteerd.

Kwaliteitsbewaking

Het stadsdeel vindt het belangrijk dat de kwaliteit en de professionaliteit van de naschoolse activiteiten goed bewaakt worden, bijvoorbeeld door van vrijwilligers een VOG te vragen en te zorgen dat docenten goed in staat zijn les te geven.

Verantwoordelijkheid

Scholen die zelf NSA organiseren, zeggen zelf verantwoordelijk te zijn voor de kwaliteit van de activiteiten; scholen die met een welzijnsorganisatie samenwerken, leggen die verantwoordelijkheid vaak bij de welzijnsorganisatie. Welzijnsorganisaties zelf stellen ook zichzelf verantwoordelijk. Geen van de partijen noemt het stadsdeel als verantwoordelijke voor de kwaliteit van de NSA. Ook als we daar expliciet naar vragen, zeggen ze dat ze daarin geen rol voor het stadsdeel weggelegd zien.

Uitvoering

We zien bij alle scholen en organisaties terug dat zij kwaliteit belangrijk vinden. Zo horen we dat er evaluatiegesprekken plaatsvinden met docenten, is er op de meeste scholen een leerkracht die af en toe ter controle langsloopt bij de activiteiten, en krijgen docenten trainingen over de pedagogische aanpak van Vreedzaam in West.

Inzet van vrijwilligers

In tabel 3.4 is de inzet van vrijwilligers bij naschoolse activiteiten opgenomen.

Tabel 3.4 Worden vrijwilligers ingezet met betrekking tot NSA?

	Aantal	%
Nee	7	35
Ja	11	55
Weet niet	2	10
Totaal	20	

Het overgrote deel van deze vrijwilligers ondersteunt NSA-docenten bij het geven van activiteiten. Een voorbeeld hiervan is een kookles waarbij er één gecertificeerde docent is en één vrijwilliger die de docent ondersteunt omdat het snijden van groenten veel hulp vereist. Op zeven scholen hebben alle vrijwilligers een VOG, drie scholen weten dit niet. De meeste vrijwilligers worden begeleid door middel van feedback en/of training. De trainingen worden vaak verzorgd door welzijnsorganisaties en zijn gericht op sociale competenties of pedagogische aanpak.

Samenwerking

Samenwerking tussen scholen, welzijnsorganisaties en aanbieders is cruciaal voor het doen slagen van NSA-activiteiten.

Zoals in tabel 3.5 is opgenomen, zijn het vaak directeuren of leerkrachten die de coördinatie van NSA naast hun reguliere taken uitvoeren. Welzijnsorganisaties bespeuren hierin een verandering ten opzichte van eerdere jaren: er zijn minder Brede School-coördinatoren op de scholen werkzaam.

Tabel 3.5 Functie van de medewerkers van de school die de vragenlijst in hebben gevuld

Functie	Aantal
(mede-)directeur	7
Leerkracht	5
K&C, TSA- of BS-coördinator	3

Het verschilt ook tussen scholen wie het contact met de NSA-docent onderhoudt. Bij sommige welzijnsorganisaties hebben NSA-docenten nauwelijks contact met de school (zie bijvoorbeeld casestudie 'School of Rock'), bij andere welzijnsorganisatie is de schoolcoördinator nauw betrokken bij de docent (bijvoorbeeld casestudie 'Engels leren terwijl je tekent!'). NSA-docenten lijken geen voorkeur te hebben, zolang er maar iemand nauw bij de NSA betrokken is en ze een duidelijk aanspreekpunt hebben waar ze terecht kunnen als er problemen zijn.

Omdat zij tevreden zijn met de huidige situatie, denken scholen niet veel na over de toekomstige rollen van henzelf en welzijnsorganisaties in naschoolse activiteiten. Deze vraag lijkt bij welzijnsorganisaties meer te spelen. Zo is één welzijnsorganisatie bezig met het opzetten van nieuw, wijkgericht verenigingsaanbod met betrekking tot kunst en cultuur. Een andere welzijnsorganisatie zag veranderingen in de samenstelling van de wijk als aanleiding om na te denken over andere manieren om de kinderen te bereiken die naschoolse activiteiten het hardst nodig hebben.

Door verschillende betrokkenen wordt de behoefte geuit met elkaar in gesprek te gaan over (de toekomst van) naschoolse activiteiten. Waar welzijnsorganisaties in het verleden nog wel eens bijeenkomsten organiseerden voor alle scholen in een wijk die naschoolse activiteiten aanboden, verloopt de communicatie nu allemaal individueel. Het contact met andere scholen die naschoolse activiteiten aanbieden wordt gemist, zeker nu de wijken veranderen en een andere invulling van de activiteiten volgens sommigen gewenst is.

Relatie BSO

Er bestaat een spanningsveld tussen de buitenschoolse opvang (BSO) en naschoolse activiteiten. Waar de buitenschoolse opvang echt tot doel heeft kinderen op te vangen terwijl hun ouders werken, is het doel van naschoolse activiteiten talentontwikkeling. In de praktijk ziet ongeveer een kwart van de scholen dat de NSA door sommige ouders gebruikt worden als buitenschoolse opvang, zodat zij iets langer door kunnen werken. Hierdoor worden kinderen soms gedwongen een naschoolse activiteit te volgen die ze eigenlijk niet leuk vinden. NSA kan echter niet helemaal gebruikt worden als volwaardig vervanger van een BSO, doordat een naschoolse activiteit vaak maar een beperkt aantal weken duurt (8 tot 10 weken) en ouders hun kind vaak zelf van de klas naar de naschoolse activiteit moeten brengen (ook als deze in de school zelf is).

Scholen die merken dat sommige ouders NSA als BSO gebruiken, vinden het lastig in te schatten hoe vaak dat gebeurt.

Kinderen die naar de BSO gaan, nemen minder of niet deel aan naschoolse activiteiten. Dit heeft drie redenen:

- Kinderen die naar de BSO gaan, hebben minder behoefte aan NSA als de BSO zelf ook leuke activiteiten organiseert.
- Ouders moeten dubbel betalen (voor BSO én NSA).
- Enkele BSO's weigeren om kinderen te brengen naar en op te halen van naschoolse activiteiten. Ouders zijn hier vaak ook niet toe in staat, omdat zij op hun werk zijn.

Sommige BSO's brengen en halen de kinderen wel. Dit gaat echter ten koste van de tijd die zij kunnen besteden aan activiteiten op de BSO en het wordt als storend ervaren.

Subsidie

Op het moment van schrijven is het subsidiebedrag voor naschoolse activiteiten per school enkel afhankelijk van het aantal leerlingen op die school. Per leerling was in 2015 een bedrag van €90,63 beschikbaar. Als we scholen en welzijnsorganisaties vragen wat ze van dit bedrag vinden, krijgen we voornamelijk input over de hoogte van het bedrag. De meeste scholen zouden meer subsidiegeld willen, bijvoorbeeld om een loopservice (halen/brengen van kinderen naar de NSA) te kunnen financieren, of om meer (diverse) activiteiten aan te kunnen bieden. Geen van de scholen oppert ideeën om de hoogte van het bedrag te differentiëren op andere kenmerken dan leerlingaantal. De huidige methode vinden ze eerlijk, en ze hebben het idee dat er al rekening wordt gehouden met ouders die minder te besteden hebben door het systeem met gedifferentieerde ouderbijdragen. Ook krijgen scholen met een relatief behoeftige populatie al extra geld binnen via andere subsidieregelingen.

Scholen en welzijnsorganisaties zijn erg tevreden over de manier waarop de subsidie aangevraagd en verantwoord moet worden (zie tabel 3.5). Een paar scholen hebben behoefte aan meer persoonlijke communicatie met het stadsdeel en andere scholen over naschoolse activiteiten. Zij vinden het prettig om te horen hoe andere scholen vorm geven aan de NSA. Een enkeling heeft behoefte aan duidelijkere formulieren voor de subsidieaanvraag en -verantwoording.

Tabel 3.5 Hoe tevreden bent u over de rol die het stadsdeel speelt in:

	... het aanvragen van subsidie?	... de verantwoording van subsidie?
Heel ontevreden	0	0
Ontevreden	0	1
Neutraal	0	1
Tevreden	10	11
Heel tevreden	3	1
Totaal	13	14

3.4 Knelpunten in het bereik en verloop van NSA

Er worden verschillende knelpunten gesignaleerd in het bereik en het verloop van naschoolse activiteiten:

1. Een knelpunt in het **bereik** van de naschoolse activiteiten is de mate waarin alle kinderen van diverse bevolkingsgroepen bereikt worden. Scholen merken op dat er een groep ouders is die a) de activiteiten niet kan betalen, b) het belang van NSA niet inziet en/of c) niet overweg kan met digitale inschrijvingen/betalingen. Kinderen van deze ouders worden in mindere mate bereikt met naschoolse activiteiten.
2. Met de huidige manier van het verantwoorden van de subsidie en het registreren van deelnemers is de **omvang van het bereik** moeilijk vast te stellen. Informatie die de scholen geven, is niet altijd volledig of gedetailleerd genoeg om het aantal cursussen of het aantal deelnemers per cursus te bepalen. Daarnaast bevat het systeem veel dubbeltellingen: kinderen die aan meerdere naschoolse activiteiten in een kalenderjaar meedoen. Het daadwerkelijke bereik van NSA is daarom niet te achterhalen.
3. Het huidige systeem met **inkomensafhankelijke** ouderbijdragen wordt slechts door een klein deel van de scholen geïmplementeerd. Ouders hebben er bezwaar tegen dat zij hun inkomen op moeten geven en vermijden daardoor inschrijving of liegen over hun inkomen. Ook vinden scholen de vier inkomensgroepen te ingewikkeld, en geven zij de voorkeur aan minder inkomensgroepen of een vaste bijdrage.
4. Het geld dat scholen ophalen met de **ouderbijdragen** mag volgens de subsidieregeling enkel besteed worden ten bate van de implementatie- en administratiekosten voor het gebruik van de website voor naschoolse activiteiten. De inkomsten van de ouderbijdragen mogen niet ingezet worden voor

coördinatie, de naschoolse activiteiten en de huur van de ruimtes. In gesprekken met scholen merken we echter dat dit af en toe wel gebeurt. Vooral scholen die zelf hun activiteiten organiseren, gebruiken de inkomsten regelmatig om extra activiteiten te kunnen organiseren, of iets duurdere activiteiten in te kunnen kopen. Deze scholen lijken er niet van op de hoogte te zijn dat dit volgens de subsidieregeling niet is toegestaan.

5. In de **samenwerking** tussen welzijnsorganisaties en scholen is er vaak één medewerker die de coördinatie van naschoolse activiteiten op zich neemt. In de laatste jaren worden er, zeker op kleine scholen, steeds minder Brede School-coördinatoren ingezet, en komt de taak vaker bij een leerkracht of directeur te liggen. Welzijnsorganisaties laten weten dat dit soms problemen oplevert, omdat deze leerkracht of directeur de coördinatie naast de reguliere taken uitvoert. Directeuren zijn vaak druk, en het verloop onder directeuren is groot. Dit vormt een knelpunt in het soepel organiseren van de naschoolse activiteiten.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Opbrengsten van NSA

4

4 Opbrengsten van NSA

In dit hoofdstuk bespreken we de mate waarin de doelen die het stadsdeel heeft gesteld met de subsidieregeling voor naschoolse activiteiten behaald worden. Allereerst laten we betrokkenen hierover aan het woord, daarna vatten we de opbrengsten samen en benoemen we aanvullende positieve effecten van de naschoolse activiteiten. Tot slot zullen we enkele knelpunten formuleren.

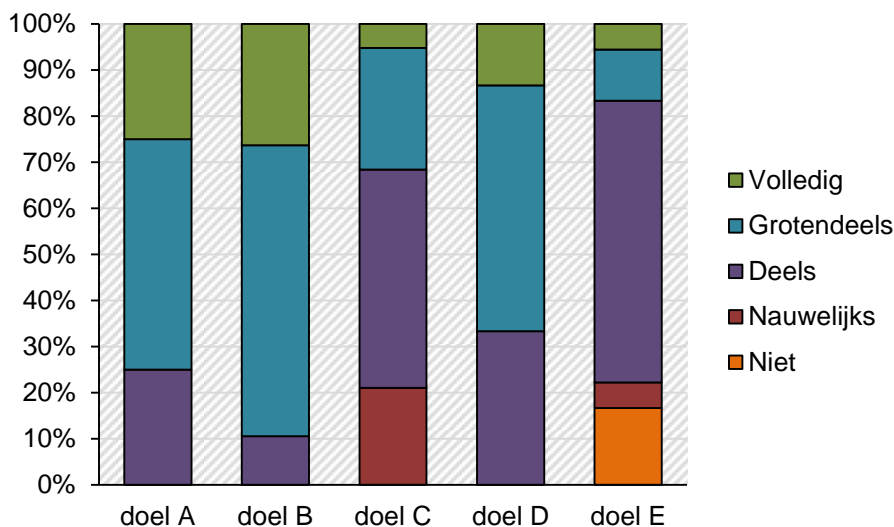
4.1 Werking volgens betrokkenen

In de vragenlijst hebben we scholen en welzijnsorganisaties gevraagd in hoeverre zij vinden dat de doelen die het stadsdeel met de NSA gesteld heeft, bereikt worden. Daarbij zijn de doelen als volgt geformuleerd:

- A. kinderen ontdekken nieuwe talenten;
- B. kinderen verwerven vaardigheden/kennis met betrekking tot talenten;
- C. NSA zijn een opstap naar structurele (verenigings-)participatie buiten school;
- D. NSA komen de wijkontwikkeling ten goede (leefbaarheid, veiligheid);
- E. ouderparticipatie neemt toe door NSA

In figuur 4.1 is weergegeven welk percentage van de respondenten vindt dat het doel niet, nauwelijks, deels, grotendeels of volledig bereikt wordt.

Figuur 4.1 De mate waarin de doelen van het stadsdeel bereikt worden volgens scholen en welzijnsorganisaties (n = 15-20)

A) Talentontdekking en B) Talentontwikkeling

Scholen en welzijnsorganisaties zijn het positiefst over de doelbereiking met betrekking tot talentontdekking en -ontwikkeling: het grootste deel van de respondenten is van mening dat deze doelen grotendeels of volledig worden bereikt. Dat horen we ook terug in interviews: scholen en welzijnsorganisaties zien talentontwikkeling als grootste toegevoegde waarde van de naschoolse activiteiten.

Bij de naschoolse activiteiten die we als casestudies bezocht hebben, zien we dat ook docenten hiervan overtuigd zijn: ze merken dat kinderen nieuwe dingen leren en trots zijn op wat ze bij de naschoolse activiteiten bereiken.

C) Verenigingslidmaatschap

Minder positief zijn de scholen en welzijnsorganisaties over de mate waarin NSA een opstap zijn naar structureel verenigingslidmaatschap: slechts iets meer dan 30 procent van de respondenten vindt dat dit doel grotendeels of volledig bereikt wordt. In de interviews bevestigen scholen en welzijnsorganisaties dat ze denken dat de doorstroom van NSA-deelnemers naar verenigingen klein is, maar zeggen ook

daar niet altijd zicht op te hebben. Wel signaleren zij een aantal belemmeringen voor de soepele doorstroom:

- Enkele scholen en welzijnsorganisaties merken op dat het kostenverschil tussen NSA en verenigingen erg groot is, en dat verenigingslidmaatschap voor een groep ouders niet te betalen is.
- Het aanbod in de wijk is voor bepaalde domeinen relatief klein. Voornamelijk voor NSA in de talentgroep 'Kunst & Cultuur' is er weinig aansluitend aanbod in de wijk. Als een vereniging met aansluitend aanbod zich buiten de wijk bevindt, is de drempel hoger om lid te worden. Zeker voor ouders met meerdere kinderen is het halen en brengen dan een probleem.
- Diverse betrokkenen zeggen dat de doorstroom van sportactiviteiten naar sportverenigingen wel (relatief) groot is. Dit schrijven zij toe aan de prioriteit die ouders geven aan sport ten opzichte van andere activiteiten: ouders vinden sport belangrijk voor de gezondheid van hun kinderen. Om deze reden geven zij liever geld uit aan sportactiviteiten dan aan, bijvoorbeeld, schilderlessen.

In de casestudies gebeurt het regelmatig dat kinderen zeggen wel door te willen gaan met een activiteit nadat de NSA afgelopen zijn. Ook docenten zijn bewust bezig met het laten doorstromen van kinderen naar een vereniging of club nadat de naschoolse activiteit afgelopen is, zeker als het kind aanleg heeft voor de activiteit.

D) Wijkontwikkeling

Scholen en welzijnsorganisaties zijn positief over de invloed van de NSA op de wijk. Een talentmakelaar licht toe dat bewoners van de wijk meer open staan voor elkaar, en minder dan voorheen in hun eigen wereld leven. Een andere talentmakelaar ziet vooral positieve effecten doordat de aanbieders van de naschoolse activiteiten uit de wijk komen, wat verbinding van kinderen met de wijk bevordert. Wel valt op dat vijf van de twintig respondenten geen antwoord wisten te geven op deze vraag.

Hierbij is van belang op te merken dat wijksamenstellingen in Stadsdeel de afgelopen jaren sterk zijn veranderd. Waar de wijk jaren geleden nog vooral bestond uit migrantengezinnen, is de recente aanwas autochtoon en relatief hoogopgeleid. Deze veranderingen vallen samen met eventuele veranderingen die toegeschreven kunnen worden aan naschoolse activiteiten.

Scholen en welzijnsorganisaties zijn positief over de invloed van de NSA op de wijk. Een talentmakelaar licht toe dat bewoners van de wijk meer open staan voor elkaar, en minder dan voorheen in hun eigen wereld leven. Een andere talentmakelaar ziet vooral positieve effecten doordat de aanbieders van de naschoolse activiteiten uit de wijk komen, wat verbinding van kinderen met de wijk bevordert. Wel valt op dat vijf van de twintig respondenten geen antwoord wisten te geven op deze vraag.

E) Ouderparticipatie

Het laatste doel van NSA, het verhogen van de ouderparticipatie, wordt volgens de meeste scholen en welzijnsorganisaties maar deels bereikt. Hoewel ouders wel betrokken zijn, resulteert dit slechts mondjesmaat in actief bijdragen. Ouderlijke betrokkenheid kent voornamelijk drie verschijningsvormen:

- Het grootste deel van de naschoolse activiteiten eindigt met een presentatie of optreden. Ouders zijn hier erg enthousiast over en komen in groten getale opdagen.
- Docenten vertellen dat zij actief met ouders communiceren over het eventuele talent dat hun kind laat zien met betrekking tot de naschoolse activiteit. Hierdoor worden ouders zich bewuster van de talenten van hun kinderen.
- Ouders worden betrokken bij het samenstellen van het aanbod van NSA door middel van vragenlijsten of commissies.

Met betrekking tot ouderparticipatie horen we van verschillende scholen dat ouders als vrijwilliger of NSA-docent worden ingezet, bijvoorbeeld bij het begeleiden van kooklessen. Dit zijn vaak ouders die meer ervaring op willen doen in het onderwijs, om daar op een later moment eventueel hun werk van te maken. Ouders bieden hun hulp vaak zelf aan.

Een reden dat ouders niet vaker ingezet worden bij naschoolse activiteiten is dat ze relatief veel begeleiding van scholen en welzijnsorganisaties vereisen in termen van feedback en training. Ook kost de inzet van vrijwilligers extra geld dat er niet altijd is.

4.2 Doelbereik

Uit ons onderzoek komt naar voren dat de doelen van de subsidieregeling voor naschoolse activiteiten in grote mate worden bereikt:

A) Kinderen ontdekken nieuwe talenten

B) Kinderen verwerven vaardigheden/kennis met betrekking tot talenten

We horen van alle kanten verhalen over kinderen die door naschoolse activiteiten ontdekken dat ze ergens goed in zijn en dat talent verder ontwikkelen. Scholen, welzijnsorganisaties en docenten zien dat als grootste toegevoegde waarde van NSA: kinderen krijgen de ruimte om nieuwe vaardigheden te ontdekken en worden gestimuleerd die te ontwikkelen.

C) NSA is een opstap naar structurele (verenigings-)participatie buiten school

Hoewel betrokkenen weinig zicht hebben op het aantal kinderen dat lid wordt van een vereniging na de NSA, kennen zij allen verhalen waarbij kinderen lid zijn geworden van een vereniging na deelname aan NSA. Ook hebben we enkele kinderen gesproken die na een naschoolse activiteit lid zijn geworden van een circusvereniging of dansvereniging.

D) NSA komt de wijkontwikkeling ten goede (leefbaarheid, veiligheid)

Naschoolse activiteiten bevorderen de verbinding van kinderen met hun eigen wijk doordat zij volwassenen in de wijk (NSA-docenten/vrijwilligers) leren kennen. Ook leren zij andere kinderen uit de wijk kennen bij het wijkgerichte aanbod. Dit draagt ertoe bij dat zij een breder sociaal netwerk opbouwen in de wijk. Via deze weg kunnen naschoolse activiteiten bijdragen aan het gevoel van leefbaarheid en veiligheid dat kinderen in Amsterdam West ervaren.

E) Ouderparticipatie neemt toe door NSA

Ouders worden betrokken bij de naschoolse activiteiten door ze te vragen naar hun wensen, hen te informeren over de talenten van hun kinderen, en hen uit te nodigen voor een eindpresentatie. Ook zijn er verschillende ouders die als vrijwilliger of docent bijdragen aan naschoolse activiteiten. Op deze manier wordt ouderparticipatie, in ieder geval voor een deel van de ouders, verhoogd.

4.3 Knelpunten in het doelbereik

Er zijn in termen van doelbereik enkele aandachtspunten te formuleren:

1. Voor een soepele doorstroom naar **verenigingslidmaatschap** na de naschoolse activiteiten moet er aanbod in de wijk aanwezig zijn. Dit is niet voor alle talentgroepen het geval. Voor muziekactiviteiten en sportactiviteiten is er redelijk wat aanbod in de wijk aanwezig, maar voor kunstactiviteiten zijn er weinig verenigingen in de wijk die hierin kunnen voorzien.
Ook een belemmering voor verenigingslidmaatschap is de vaak hoge contributie. Veel ouders kunnen dit niet betalen of besteden het geld liever aan, bijvoorbeeld, huiswerkbegeleiding of sportverenigingen.
2. Wat betreft **ouderparticipatie** kan er nog een slag geslagen worden. Hoewel er hier en daar ouders ingezet worden als vrijwilliger of docent, gebeurt dit nog niet heel vaak. Dit komt enerzijds doordat de inzet van ouders als vrijwilligers extra geld kost, en anderzijds doordat de inzet van ouders bij NSA extra begeleiding vereist van scholen/organisaties. Ouderparticipatie lijkt geen hoge prioriteit te hebben.

4.4 Aanvullende positieve effecten van NSA

Zowel in de vragenlijst als in de interviews werd gevraagd naar mogelijke aanvullende positieve effecten van NSA, naast de effecten die het stadsdeel beoogt. Hier komen twee thema's uit naar voren: de unieke kansen die NSA bieden, en sociale verbreding.

Unieke kansen

Naschoolse activiteiten bieden volgens een deel van de scholen en talentmakelaars unieke kansen voor kinderen om in aanraking te komen met activiteiten waarmee ze anders nooit in aanraking zouden komen. Scholen signaleren bijvoorbeeld dat ouders geen tijd hebben om met hun kind culturele uitstapjes te ondernemen, of daar het nut niet van inzien. De NSA zijn dan een laagdrempelige manier voor deze kinderen om tóch kennis te maken met kunst en cultuur, soms zelfs de enige manier.

Het valt echter ook op dat een groot deel van de kinderen die we spreken bij een (sport)vereniging zit en/of meerdere naschoolse activiteiten doet of heeft gedaan. Ook talentmakelaars signaleren dat sommige kinderen erg veel nevenactiviteiten hebben. Dit roept de vraag op of naschoolse activiteiten voor deze kinderen nog wel toegevoegde waarde hebben.

Sociale verbreding

Naast de bovenstaande effecten van NSA zien betrokkenen ook dat kinderen een sterker sociaal netwerk krijgen. Dit komt doordat kinderen in aanraking komen met kinderen uit andere klassen, of zelfs kinderen van andere scholen. In interviews en casestudies horen we dat dit enkel als positief ervaren wordt, er is geen sprake van incidenten tussen kinderen van verschillende scholen. Maar ook kinderen die elkaar al kenden, leren elkaar op een andere manier kennen, op een positieve manier. Ze leren van elkaar waar ze goed in zijn, en dit wordt door scholen als erg positief ervaren.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Conclusies en aanbevelingen

5

5 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Stadsdeel West van de gemeente Amsterdam, onderzocht RegioPlan het bereik, de werking en de opbrengsten van naschoolse activiteiten in Amsterdam West. Informatie hierover is verzameld door middel van een vragenlijst onder scholen en welzijnsorganisaties, interviews met betrokkenen, en casestudies van vijf naschoolse activiteiten waarbij we spraken met docenten, ouders en kinderen. Hieronder worden de voornaamste conclusies en aanbevelingen besproken.

5.1 Conclusies

De belangrijkste conclusies van dit onderzoek zijn:

1. Er worden in elke wijk in Amsterdam West naschoolse activiteiten aangeboden. Dit aanbod is ongeveer evenredig verdeeld naar het aantal scholen in de wijk. Het aanbod is niet gelijk verspreid over de vijf talentgroepen: met name *Burgerschap en Beroepsoriëntatie* wordt nauwelijks aangeboden. Er is meer aanbod voor jonge kinderen dan voor oudere kinderen.
2. In de subsidieregeling lijken enkele tegenstrijdige voorwaarden te zitten. Het stadsdeel ziet graag dat scholen hun NSA aan laten sluiten bij het binnenschoolse aanbod. Dit is echter lastig te realiseren wanneer welzijnsorganisaties, in het kader van wijkgericht werken, NSA voor meerdere scholen tegelijk organiseren. Daarnaast is de wens om aanbod in alle vijf de talentgroepen moeilijk te verenigen met vraaggericht werken. Als er geen vraag vanuit scholen, ouders en kinderen is naar activiteiten binnen een bepaalde talentgroep, lijkt het onwenselijk om deze toch aan te bieden.
3. Het percentage kinderen dat deelneemt aan naschoolse activiteiten loopt erg uiteen tussen scholen, door een combinatie van factoren. Zo zijn van invloed: het aantal activiteiten; op welk tijdstip de activiteiten aangeboden worden (tussenschools of naschools); op welke manier de activiteiten gepromoot worden (algemeen en/of persoonlijk, digitaal en/of op papier) en de locatie van de activiteit (op eigen school of in een ander gebouw). Met de huidige opzet van de naschoolse activiteiten kan maximaal ongeveer 55 procent van de kinderen in West meedoen aan NSA. In de praktijk is dit minder, doordat er regelmatig kinderen zijn die aan meerdere NSA per jaar meedoen.
4. Er is een groep ouders die volgens scholen en welzijnsorganisaties in mindere mate bereikt wordt met naschoolse activiteiten. Dit komt doordat zij de ouderbijdrage niet kunnen betalen, doordat zij het nut van de activiteiten niet inzien, en/of doordat zij niet weten hoe ze hun kinderen digitaal kunnen inschrijven en digitaal kunnen betalen voor de activiteiten.
5. Het systeem voor de inkomensafhankelijke ouderbijdrage zoals vastgesteld door het stadsdeel wordt nauwelijks gebruikt. Scholen en welzijnsorganisaties merken dat de vier inkomensgroepen te ingewikkeld zijn en dat een deel van de ouders het bezwaarlijk vindt om hun inkomen op te moeten geven. De meeste scholen/organisaties gebruiken een eigen systeem met ouderbijdragen, waarbij ze minder inkomensgroepen gebruiken.
6. De samenwerking tussen welzijnsorganisaties, scholen en aanbieders omtrent naschoolse activiteiten verloopt doorgaans goed en er wordt nauw samengewerkt. Wel hebben scholen steeds minder tijd voor het coördineren van naschoolse activiteiten, wat de organisatie van NSA niet ten goede komt. Ook de eventuele samenwerking met een buitenschoolse opvang verloopt niet altijd soepel, voornamelijk als er afspraken moeten worden gemaakt over het halen/brengen van kinderen die zowel aan NSA meedoen als bij de BSO zitten.
7. Kinderen ontdekken daadwerkelijk nieuwe talenten bij naschoolse activiteiten en ontwikkelen die verder. Daarmee worden de doelen van het stadsdeel grotendeels bereikt. Een aandachtspunt is de verenigingsdoorstroom: er is niet altijd een vereniging in de wijk aanwezig waar kinderen naar door kunnen stromen als ze verder willen gaan met een bepaalde activiteit.

5.2 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek kan een zestal aanbevelingen geformuleerd worden:

1. Heroverweging van het systeem voor de ouderbijdrage

Aangezien het huidige systeem voor ouderbijdragen niet breed wordt gedragen, kan het voor de uniformiteit van de bijdrage in het stadsdeel waardevol zijn om dit systeem te heroverwegen. Uit experimenten van een aantal scholen en welzijnsorganisaties blijkt een inkomensafhankelijke ouderbijdrage met twee inkomenscategorieën een oplossing te bieden voor enkele knelpunten omtrent de bijdrage. Scholen en welzijnsorganisaties kiezen bijvoorbeeld voor een lage bijdrage voor ouders met een inkomen onder de €21.000, en een hogere bijdrage voor ouders met een inkomen boven die grens. Ouders hoeven hun inkomen minder nauwkeurig aan te geven doordat er maar twee categorieën zijn en voor scholen scheelt dit systeem een hoop administratieve lasten. Door de ouderbijdrage te herzien, wordt meer duidelijkheid en uniformiteit in de subsidieregeling gebracht.

2. Persoonlijke benadering van ouders door scholen

De groep ouders die in mindere mate bereikt wordt met NSA kan hierover het best persoonlijk benaderd worden. Scholen en welzijnsorganisaties zijn het erover eens dat een persoonlijke aanpak het meest effectief is in het stimuleren van ouders om hun kind op te geven voor een activiteit. In een persoonlijk gesprek kan de ouder begeleid worden in het aanvragen van de juiste financiële hulpmiddelen of de mogelijkheid geboden worden een tegenprestatie in natura te leveren. Ook kan de school de ouder het nut van naschoolse activiteiten laten inzien, en kan de ouder geholpen worden bij het (digitaal) inschrijven en betalen van de NSA. Scholen zijn hierin de essentiële schakel en het zou naschoolse activiteiten ten goede komen als zij meer aandacht en tijd konden besteden aan deze persoonlijke benadering. Het stadsdeel kan dit stimuleren door de coördinatietak van scholen, die nu vaak in handen ligt van drukke directeurs of docenten, meer te faciliteren. Door bijvoorbeeld een deel van het subsidiegeld voor deze taak apart te zetten, of door toe te staan dat de opbrengsten van de ouderbijdragen hiervoor worden gebruikt, kan het doelbereik van NSA worden vergroot.

3. Meer ruimte voor tussenschoolse activiteiten

De tussenschoolse activiteiten (TSA) die we op verschillende scholen in West zien verschijnen, bieden een aantal voordelen ten opzichte van naschoolse activiteiten, met als voornaamste hiervan het grote bereik. Meer kinderen hebben de mogelijkheid kennis te maken met nieuwe activiteiten en hun talenten daarin te ontdekken, wat goed aansluit bij de subsidiedoelen. Om deze redenen kan stimuleren van (een combinatie van naschoolse met) tussenschoolse activiteiten een positief effect hebben op het bereik van naschoolse activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door de subsidieaanvraag en -verantwoording voor het grote aanbod aan tussenschoolse activiteiten te versimpelen, en in de subsidievoorwaarden de mogelijkheid op te nemen om de activiteiten tussenschools te organiseren.

4. Stimuleren van kleinschalige verenigingen in de wijk

Een van de voornaamste subsidiedoelen, de doorstroom naar verenigingsparticipatie, wordt slechts gedeeltelijk behaald doordat er een beperkt aanbod aan verenigingen is in de wijken van Amsterdam West. Dit is bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) het geval voor Kunst en Cultuur: er zijn weinig verenigingen waar kinderen terecht kunnen voor teken- of schilderlessen. De NSA-docenten kunnen hier een rol in spelen door zelf, buiten de NSA om, lessen aan te bieden. Door het aanbieden van betaalbare en bereikbare verenigingsactiviteiten in de wijken worden de mogelijkheden tot toeleiding naar verenigingen groter.

5. Bevorderen combinatie wijkaanbod – schoolaanbod

Aanbod organiseren op wijkniveau heeft een aantal voordelen ten opzichte van schoolaanbod, met name met betrekking tot de wijkontwikkeling. Echter, het plaatsvinden van NSA op een andere locatie dan de eigen school kan een belemmering vormen voor deelname, omdat de drempel hoger ligt. Daarnaast kan met het schoolaanbod beter ingespeeld worden op de doelgroep en behoeften van een specifieke school. Om de voordelen van beide aanpakken te benutten, is het aan te raden een combinatie van beide aan te bieden in elke wijk. Aangezien wijkarrangementen altijd georganiseerd worden door

welzijnsorganisaties kunnen met deze organisaties afspraken gemaakt worden over het openstellen van het wijkaanbod voor alle scholen in de wijk, ook de scholen die zelfstandig hun NSA organiseren. Door een combinatie van aanbod op wijkniveau en schoolaanbod behouden de NSA hun laagdrempelig karakter, terwijl er tegelijk aan de binding met de wijk wordt gewerkt.

6. Verduidelijking subsidievoorwaarden

De subsidiecriteria dienen op enkele punten te worden verduidelijkt. Voornamelijk met betrekking tot de doorlopende leerlijn is het scholen niet altijd duidelijk wat er van hen verwacht wordt. Ook wat de besteding van de ouderbijdragen betreft handelen niet alle scholen volgens de regeling. Met betrekking tot de tegenstrijdigheden in de voorwaarden is een versoepeling van de voorwaarden aan te raden, bijvoorbeeld wat betreft de doorgaande leerlijn of de talentgroepen. Bij het verduidelijken van de subsidievoorwaarden kan persoonlijke communicatie met de coördinatoren scholen stimuleren om hier meer aandacht aan te besteden.

Bijlage 1

De opzet van het onderzoek
en de respons

B1

Bijlage 1 De opzet van het onderzoek en de respons

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, hebben we langs verschillende wegen informatie verzameld, namelijk:

1. Bestandsanalyse van de subsidieaanvraag en -verantwoording van de scholen en welzijnsorganisaties.
2. Webenquête onder scholen en welzijnsorganisaties.
3. Interviews met welzijnsorganisaties en scholen.
4. Casestudies bij NSA (waaronder gesprekken met ouders, leerlingen, aanbieders).

Elk van deze wijzen van dataverzameling staat hieronder verder beschreven.

Ad 1) Bestandsanalyse

Om het aanbod en bereik van NSA in kaart te brengen, hebben we de subsidieaanvraag en -verantwoording van de scholen en welzijnsorganisaties in Amsterdam West bekeken. In deze documenten staat informatie over de activiteiten die georganiseerd zijn, het aantal kinderen dat daaraan mee heeft gedaan, en de hoeveelheid geld die dat gekost heeft. Daarbij is het echter lastig om het aanbod en bereik van NSA tussen scholen te vergelijken. Dit wordt veroorzaakt door verschillende factoren:

- a. Het niveau waarop gerapporteerd wordt, verschilt tussen organisaties/scholen. Een enkele welzijnsorganisatie heeft op wijkniveau gerapporteerd hoeveel NSA zij georganiseerd hebben en hoeveel leerlingen daaraan deelnamen, waardoor deze cijfers niet te herleiden zijn tot de individuele scholen.
- b. Het detail van de rapportages verschilt. Sommige scholen/organisaties hebben wel gerapporteerd hoeveel cursussen ze georganiseerd hebben, maar niet uit hoeveel bijeenkomsten die cursussen bestonden. Aangezien we uit beschikbare gegevens weten dat het aantal bijeenkomsten per cursus enorm uiteenloopt, is het aantal cursussen dat per school aangeboden wordt geen goed vergelijkingsmateriaal.
- c. Het aantal deelnemers per school is lastig in te schatten omdat leerlingen soms deelnemen aan meerdere NSA per jaar. Het registratiesysteem dat veel scholen gebruiken kan deze dubbeltellingen niet signaleren. Aangezien we op basis van de vragenlijst aanwijzingen hebben dat leerlingen regelmatig deelnemen aan meerdere NSA per jaar, is dubbeltelling een serieuze complicatie bij het interpreteren van de deelnemersaantallen.

Deze drie factoren maken het onmogelijk om het bereik en aanbod van scholen accuraat en volledig te beschrijven en te vergelijken. Om deze reden kiezen we ervoor om deze gegevens aan te vullen met gegevens uit de webenquête.

Ad 2) Webenquête

De webenquête was bedoeld voor de 32 scholen en 5 welzijnsorganisaties uit Amsterdam West. De enquête was een mix van open en gesloten vragen, en duurde ongeveer 15 minuten om in te vullen. Er werden vragen gesteld over de volgende onderwerpen: aanbod van NSA, bereik, verloop en financiering.

Tabel B1.1 Respons op de webenquête uitgesplitst voor de vier wijken

Wijk	Respons	Totaal scholen	% Respons
Bos en Lommer	5	9	56%
De Baarsjes	5	9	56%
Oud-West	4	6	67%
Westerpark	3	8	38%

De online enquête is 20 keer ingevuld. In 14 gevallen is de enquête ingevuld namens een school in Amsterdam West, in 5 gevallen door een welzijnsorganisatie en één enquête is ingevuld namens het bestuur van drie scholen in West. Dit betekent dat we door middel van de enquête informatie hebben verkregen over alle welzijnsorganisaties die betrokken zijn bij de NSA in stadsdeel West en over 17 van de 32 scholen die gebruikmaken van de NSA (respons van 53%). De respons van de scholen is niet helemaal gelijk verdeeld over de wijken van stadsdeel West, de respons is het hoogst in Oud-West en het laagst in de wijk Westerpark, zie tabel B1.1.

De lage respons in Westerpark kan verklaard worden doordat de naschoolse activiteiten daar voornamelijk in wijkarrangementen aangeboden worden. Hierdoor hebben scholen weinig te maken met de organisatie van NSA, en zullen zij het wellicht niet relevant hebben gevonden om de vragenlijst in te vullen.

Ad 3) Interviews

Er zijn interviews gehouden met één medewerker van sportbuurtwerk, zeven scholen en drie welzijnsorganisaties. De zeven interviews met scholen en één interview met een welzijnsorganisatie vonden telefonisch plaats; de overige drie interviews vonden face to face plaats. De geïnterviewde scholen en organisaties zijn geselecteerd uit de respondenten op de vragenlijst, op basis van hun wijk en de variëteit die we zagen in de manier waarop zij naschoolse activiteiten organiseren.

De semigestructureerde interviews dienden ter verdieping van de antwoorden die scholen en welzijnsorganisaties gaven op de vragen uit de webenquête.

Ad 4) Casestudies

In het kader van dit onderzoek zijn er vijf casestudies uitgevoerd. Hiervoor zijn we bij vijf naschoolse activiteiten langsgegaan, waarbij we hebben geobserveerd en docenten, leerlingen en (waar mogelijk) ouders een aantal vragen hebben gesteld. De vijf activiteiten zijn geselecteerd op basis van de wijk en organisatievorm. Van deze casestudies zijn verslagen gemaakt die in de bijlage zijn opgenomen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Bijlage 2

Casestudies

B2

Bijlage 2 Casestudies

Casestudie A: De Boerderijbrigade

<i>Naam Naschoolse Activiteit:</i>	De Boerderijbrigade
<i>Locatie:</i>	Stadsboerderij Zimmerhoeve
<i>Naam organiserende instantie:</i>	Combiwel
<i>Aantal deelnemers (kinderen):</i>	7
<i>Leeftijdsgroep:</i>	7 tot 10 jaar
<i>Aantal begeleiders:</i>	1
<i>Duur van de activiteit:</i>	1,5 uur

De Boerderijbrigade komt gedurende een periode van tien weken elke vrijdag van drie uur tot half vijf samen op stadsboerderij Zimmerhoeve in Amsterdam Oud-West. Deze activiteit wordt twee keer per jaar aangeboden en begeleid door Linda die dit nu voor het derde jaar doet. De activiteit zelf bestaat volgens haar al veel langer, mogelijk al tien jaar. Linda wordt als zelfstandige ingehuurd door Combiwel. Ze is van huis uit onderwijskundige en heeft veel als vrijwilliger op boerderijen en met dieren gewerkt.

De kinderen van de Boerderijbrigade, vijf meisjes en twee jongens in de leeftijd van zeven tot tien jaar, verzamelen zich in het klaslokaaltje van de boerderij. Ruim voor drieën zijn twee van hen al aanwezig. Linda is er dan ook al. Een van de kinderen heeft de activiteiten van die dag al op het krijtbord overgenomen. Langzaam druppelen ook de andere kinderen binnen. De laatste twee (broer en zus) komen iets na drieën binnen. Een van hen heeft het laatste uur gymles waardoor ze soms wat later is. De kinderen komen van drie scholen uit de buurt. De Boerderijbrigade is een wijkactiviteit en toegankelijk voor kinderen van meerdere scholen in deze wijk.

Linda legt eerst uit wat de kinderen die dag gaan doen: het varken staat deze keer centraal. Eerst gaan de kinderen samen met een stagiaire van de boerderij voer voor de varkens maken. Daarna mogen ze de varkens voeren. Vervolgens doen ze een soort quiz (over biologische varkenshouderij en varkens in de bio-industrie) waarna ze poep mogen scheppen in de enorme modderpoel bij de stadsboerderij. Dan gaan ze appels verstoppen die Rozijn (het grote varken) gaat zoeken terwijl de kinderen observeren hoe ze daarbij te werk gaat en daarover een vragenlijstje invullen. Als ze de vragen goed beantwoord hebben, wordt duidelijk wat voor soort varken Rozijn is. Aan het eind mogen ze de twee jonge varkens van negen maanden oud aaien.

Gedurende de activiteit is er naast dingen doen veel aandacht voor kennisoverdracht. Er wordt nadrukkelijk geprobeerd om de kinderen niet alleen dingen te laten ervaren maar ook om hen kennis bij te brengen over allerlei aspecten die met 'het varken' te maken hebben. De kinderen zijn heel enthousiast en staan steeds te popelen om aan de slag te gaan. Hun geduld wordt soms wat op de proef gesteld als er eerst dingen uitgelegd worden. Linda blijft rustig en spreekt de kinderen die een beetje te veel hun eigen gang gaan en daarmee de uitleg verstoren daar op aan, eerst heel vriendelijk, later strenger. Een van de kinderen laat zich moeilijk corrigeren en blijft onrustig maar is ook vrolijk en enthousiast.

Alle kinderen zijn enthousiast en doen vaker mee aan naschoolse activiteiten. Daarnaast doen ze ook andere dingen: ze zitten op ballet of paardrijden. Een aantal zit op zwemles.

De kinderen die ik spreek hebben er allen zelf voor gekozen om aan deze activiteit mee te doen. De belangrijkste reden om mee te willen doen is dat ze van dieren houden. En een van hen zegt dat ze het leuk vindt om vies te worden. Daar is deze les ruimschoots de gelegenheid voor. De modderpoel is immers als gevolg van de grote hoeveelheid regen die de afgelopen week is gevallen.

Aan het eind van de les gaat een aantal kinderen op eigen gelegenheid naar huis en worden sommigen opgehaald door hun moeder. De moeders bevestigen dat hun kinderen het enorm naar hun zin hebben bij de Boerderijbrigade. Het biedt de kinderen een unieke ervaring om midden in de stad met dieren bezig te zijn en kennis te maken met het boerderijleven.

Casestudie B: Engels leren terwijl je tekent

<i>Naam naschoolse activiteit:</i>	Engels leren terwijl je tekent
<i>Locatie:</i>	Joop Westerweelschool
<i>Naam organiserende instantie:</i>	AKROS
<i>Aantal kinderen:</i>	8
<i>Groepen:</i>	groep 1, 2
<i>Aantal begeleiders:</i>	1
<i>Duur activiteit:</i>	1 uur, inclusief 15 minuten eten
<i>Hoeveelste les uit de serie:</i>	4 van de 12

Beschrijving

De activiteit 'Engels leren terwijl je tekent' vindt plaats in het beeldendevorminglokaal van de school. De docent is bevoegd als tekendocent en heeft een Master of Arts. Ze begeleidt al meerdere jaren naschoolse activiteiten op verschillende scholen in Amsterdam West, allemaal via AKROS. Het concept van deze lessenreeks is het spelenderwijs leren van meer Engelse woorden. Het tekenen/knutselen staat centraal, en de kinderen leren daarbij een paar Engelse woorden om hun basis in het Engels te vergroten.

De les begint met het herhalen van de woorden die in eerdere lessen zijn geleerd. De juf laat elk kind aan de beurt komen en vraagt spelenderwijs naar de woorden die ze zich nog herinneren. Sommige kinderen herinneren zich alle woorden die eerder behandeld zijn, anderen hebben daar iets meer moeite mee. De kinderen maken tekeningen van personen naast tipi's. De juf tekent het voor en de leerlingen doen haar stap voor stap na. Daarna mogen ze hun tekeningen inkleuren. De juf loopt rond, helpt hier en daar en laat de kinderen nogmaals de woorden herhalen die ze net geleerd hebben. De kinderen zijn grotendeels geconcentreerd bezig met kleuren, de sfeer is ontspannen en rustig. Een enkeling raakt verveeld en vraagt de juf constant wat hij nu kan doen, maar de rest lijkt de activiteit leuk te vinden. Als ik de leerlingen vraag of ze de activiteit leuk vinden knikken ze verlegen.

De docent vertelt dat, naast de nieuwe Engelse woorden die de kinderen leren, de kinderen ook teken-talent ontdekken. Voornamelijk bij de NSA die zij in hogere groepen geeft is dit het geval. Ze legt de lat voor de kinderen erg hoog, waardoor de kinderen meer bereiken en trots zijn op zichzelf. Ook ouders zijn, volgens de docent, onder de indruk van de kunstwerken die hun kinderen maken, en hangen deze thuis graag aan de muur. Als voornaamste voordeel van de naschoolse activiteiten ziet zij de persoonlijke begeleiding. Doordat er in een groep ongeveer tien kinderen zitten, kan ze de lat hoog leggen en de kinderen goed begeleiden. In een grotere groep gaat dat niet. Ook als groot voordeel ziet zij dat kinderen zelf mee willen doen aan deze activiteiten. Op school *moeten* ze, bij de naschoolse activiteiten *willen* ze. De docent ziet niet vaak dat ouders de naschoolse activiteiten als naschoolse opvang gebruiken; de kinderen die meedoen aan haar activiteiten willen dat zelf ook echt graag.

De docent past haar activiteiten aan het vaardigheidsniveau van de kinderen aan, zowel op het terrein van tekenen/knutselen als op het niveau van Engels dat ze hebben. Zo weet de docent dat de leerlingen uit groep 1/2 aan het eind van het jaar de cijfers 1 tot en met 10 in het Engels moeten kennen. Deze cijfers herhaalt ze dan ook in haar lessen. Op die manier wordt enige aansluiting bij binnenschoolse activiteiten gerealiseerd.

De docent heeft voornamelijk contact met AKROS wat betreft de NSA, maar ook de coördinatoren op de school zijn nauw betrokken bij de NSA. Ze vindt het voornamelijk belangrijk dat de school goede nazorg verleent en de NSA-docent ondersteunt waar nodig. Zeker als individuele leerlingen problemen veroorzaken, is het belangrijk dat de school een back-up vormt voor de NSA-docent. Ook AKROS kan hierbij een rol vervullen, bijvoorbeeld door extra begeleiding in te zetten. Als verbeterpunt voor de NSA ziet de docent de communicatie met ouders. Soms krijgt een bepaalde activiteit op een school slechts een beperkt aantal aanmeldingen, en de docent denkt dat dit verbeterd kan worden door de NSA op een aantrekkelijkere manier te presenteren aan de ouders.

Casestudie C: Kooklessen

<i>Naam Naschoolse Activiteit:</i>	Kooklessen groep 5/6
<i>Locatie:</i>	Bos en Lommerschool
<i>Naarn organiserende instantie:</i>	AKROS
<i>Aantal deelnemers (kinderen):</i>	6
<i>Leeftijdsgroep:</i>	Groep 5/6
<i>Aantal begeleiders:</i>	2 (1 + 1 stagiaire)
<i>Duur van de activiteit:</i>	1 uur en 15 minuten

Beschrijving

De Bos en Lommerschool ligt in de kolenkitbuurt, een van de armere buurten van Amsterdam West. Het schoolgebouw is verouderd en bestaat deels uit noodbarakken. Er wordt een nieuwe school gebouwd.

De kookles vindt plaats in het handvaardigheidlokaal. Het is een klein lokaal, maar groot genoeg voor het groepje van zes kinderen (drie jongens en drie meisjes) dat aan de kookles deelneemt. Er is geen oven of fornuis in het lokaal. De lessen zijn daar op aangepast. Zo hebben de kinderen in de vorige lessen marsepein, pesto en mayonaise gemaakt. Deze les gaan de leerlingen zelf zuurkool maken. Ze weten niet wat zuurkool is.

De les begint met een gesprek over bacteriën. De docente vraagt aan de kinderen of ze weten wat bacteriën zijn. Daarna legt ze uit dat ze die dag van 'gewone kool' zuurkool gaan maken. Ze legt uit dat zuurkool ontstaat door 'goede' bacteriën hun werk te laten doen.

De kinderen gaan de kool snijden en leren hoe ze dat veilig moeten doen. De stukken kool gaan vervolgens in de keukenmachine die de docente mee heeft genomen. Daarna wordt per kind een hoeveelheid kool afgewogen en zout toegevoegd en moeten de kinderen de kool gedurende een kwartier gaan masseren. Na een kwartier, als er voldoende vocht uit de kool is gemasseerd, worden kruiden naar smaak toegevoegd. Er zijn verschillende kruiden beschikbaar. De docente raadt de kinderen aan om aan de kruiden en specerijen te ruiken om er achter te komen hoe ze smaken.

De kinderen doen de kool uiteindelijk volgens een bepaalde procedure in de weckpot die ze aan het eind van de les mee naar huis nemen. De weckpot moeten ze gedurende een week op het aanrecht laten staan en daarna nog drie weken op het balkon. Dan pas is de zuurkool echt lekker.

De kinderen lijken de activiteit leuk te vinden. Ze doen enthousiast mee al is het soms erg onrustig in de les. Een aantal kinderen is snel afgeleid. Dat komt mede doordat ze soms moeten wachten voordat ze ergens mee verder kunnen gaan.

De twee leerlingen die ik spreek, hebben wel vaker een NSA gevolgd. De een heeft zelf voor deze kookactiviteit gekozen, de ander op aanraden van zijn moeder. Zij heeft haar zoon verteld dat het belangrijk is dat hij dingen kan omdat hij anders later net zoals zijn vader alleen maar op de bank kan liggen. Deze leerling zit niet bij een vereniging. Na schooltijd speelt hij buiten of doet thuis computerspelletjes of kijkt hij televisie. Soms helpt hij zijn moeder met koken.

De andere leerling doet buiten school aan sport: hij zit op karate. Hij gaat wekelijks naar de training in Osdorp en wordt daar dan door zijn vader met de auto naar toegebracht.

De docente is van huis uit diëtiste maar begeleidt daarnaast vaker dit soort activiteiten. De stagiaire die erbij is, volgt de hbo-opleiding diëtiëk. Gedurende de les worden kennis en vaardigheden overgedragen en leren de kinderen bijvoorbeeld hoe ze veilig groenten kunnen snijden. De docente vindt het jammer dat de activiteit niet in het dichtbij gelegen wijkcentrum wordt gegeven waar gebruikgemaakt zou kunnen worden van een goed uitgeruste keuken.

De docente ziet als een belangrijke meerwaarde van de NSA dat het de horizon van de leerlingen verbreedt. Bij de kookles komen ze in aanraking met ander voedsel dan ze bijvoorbeeld van huis uit kennen en leren ze waar voedsel dat ze normaal bij de supermarkt kopen, van gemaakt is.

Casestudie D: School of Rock

<i>Naam naschoolse activiteit:</i>	School of Rock
<i>Locatie:</i>	BS de Boomgaard
<i>Naam organiserende instantie:</i>	Combiwel
<i>Aantal deelnemende kinderen:</i>	10
<i>Leeftijdsgroep:</i>	Groep 3-5
<i>Aantal begeleiders:</i>	1 begeleider
<i>Duur van de activiteit:</i>	1,5 uur
<i>Hoeveelste les van de serie:</i>	4 van de 10

Beschrijving

De activiteit 'School of Rock' vond plaats in een zaaltje op de begane grond van de school. In het zaaltje stonden wat tafels en stoeltjes aan de zijkant. De docent gebruikte deze om een band-opstelling te maken: een tafel met een keyboard; elektrisch drumstel; gitaar; basgitaar; tamboerijn en andere percussie-instrumenten.

Bij School of Rock maken deelnemers kennis met rock, leren ze muziekinstrumenten bespelen, vormen ze een band en werken ze toe naar een eindconcert voor hun ouders. De bijgewoonde les begon met het verzinnen van een bandnaam: uit vele zelfbedachte opties werd de naam *School of Rock* (tevens naam van de cursus) gekozen. Daarna werd de groep in tweeën gedeeld: de ene helft ging met de muziekinstrumenten aan de slag onder begeleiding van de docent; de andere helft bedacht een logo passend bij de bandnaam, en tekende die op papieren borden waar vervolgens tamboerijnen van gemaakt werden. Er werd af en toe gewisseld zodat elk kind aan de beurt kwam en op verschillende instrumenten heeft gespeeld.

De docent heeft aan het conservatorium gestudeerd en heeft ervaring met het lesgeven aan deze doelgroep. Het is de eerste keer dat ze naschoolse activiteiten verzorgt; dat doet ze op twee scholen. Buiten NSA geeft ze individuele lessen, dus als kinderen dat willen kunnen ze na de NSA doorstromen naar muzikles buiten school.

De kinderen zijn actief bezig. Bij de muziekinstrumenten heeft de docent duidelijk de leiding: ze geeft aan wanneer iedereen kan beginnen met spelen en helpt de kinderen met het spelen van de juiste noten op de goede manier. De kinderen die een logo tekenen zijn over het algemeen geconcentreerd bezig en hebben niet veel sturing nodig. De sfeer is ontspannen, er wordt in de tekenhoek rustig gekletst.

De docent vertelt dat ze bewust bezig is met talentontwikkeling. Ze heeft de lessen zo opgezet dat iedere deelnemer een keer met elk instrument kennis kan maken, voordat ze één instrument kiezen om zich in te verdiepen en beter in te worden. Bij de eerste les peilt de docent wat het vaardigheden- en kennisniveau van de leerlingen is, en daaraan past ze de activiteiten aan. Op de huidige school wordt weinig muzikles gegeven, dus er is nauwelijks sprake van aansluiting bij het binnenschools aanbod. De docent vond het lastig om nu al te zeggen of leerlingen nieuwe talenten ontwikkelen, maar signaleert wel dat sommige kinderen het sneller oppikken dan anderen. Deze leerlingen probeert ze dan extra te stimuleren om met muziek door te gaan.

De docent heeft weinig contact met de school. Er is één schooldocent die NSA coördineert en die heeft ze een keer ontmoet, maar verder heeft de docent alleen contact met de talentmakelaar van Combiwel. De ouders zorgen voor het halen/brengen van de leerlingen, dus er is geen sprake van communicatie met een BSO. De docent houdt een presentielijst bij; als een leerling regelmatig niet aanwezig is bij de naschoolse activiteit geeft de docent dat door aan de talentmakelaar, die vervolgens de ouders aanspreekt. Ouders die hun kind op komen halen maken regelmatig een praatje met de docent over hoe het gaat, en wat ze die les gedaan hebben.

Als we aan de leerlingen vragen waarom ze deze naschoolse activiteit zijn gaan doen, antwoorden ze bijna allemaal dat ze van muziek houden en daarom hebben gekozen voor School of Rock. De meesten hebben nooit eerder muzikles gehad, maar zouden na deze NSA wel graag muzikles gaan volgen.

Meestal hebben ze dan een specifiek instrument dat ze het leukst vinden: de drums, het keyboard of de basgitaar. Bij deze naschoolse activiteit hebben ze ook al veel geleerd, bijvoorbeeld welke noten bij welke snaren horen en hoe ze bepaalde akkoorden moeten spelen op de gitaar of het keyboard. Dingen die ze minder leuk vinden aan de activiteit zijn de percussie-instrumenten, en dat ze soms maar kort op een bepaald instrument kunnen spelen.

De meeste kinderen hebben al eerder met een andere naschoolse activiteit meegedaan, bijvoorbeeld breakdance of circus. Een van de jongens die met circus heeft meegedaan is daar mee doorgegaan in verenigingsverband. Sommige kinderen doen meerdere naschoolse activiteiten tegelijk. Bij alle kinderen valt op dat ze veel hobby's hebben. De meeste kinderen zitten op een sportvereniging: jongens op voetbal of skateboarden, meisjes op dansen of turnen.

Eén van de ouders liet weten erg tevreden te zijn over de activiteit, en zei daarbij dat dit altijd het geval is bij naschoolse activiteiten. Haar zoon leert nieuwe dingen bij de activiteiten en vindt het leuk. Hij was nog niet eerder met muziek bezig geweest.

Casestudie E: Superhelden!

<i>Naam naschoolse activiteit:</i>	Superhelden!
<i>Locatie:</i>	Leonardo da Vinci-school
<i>Naam organiserende instantie:</i>	Leonardo da Vinci-school
<i>Aantal kinderen:</i>	13
<i>Groepen:</i>	groep 3 t/m 5
<i>Aantal begeleiders:</i>	1
<i>Duur activiteit:</i>	1 uur
<i>Hoeveelste les uit de serie:</i>	2 van de 9

Beschrijving

De tussenschoolse activiteit ‘Superhelden!’ vindt plaats in de gymzaal van de Leonardo da Vinci-school. De les begint om 12:00 uur. De leerlingen hebben in hun eigen klas gegeten, hebben nu een uur tussenschoolse activiteiten en spelen daarna nog 20 minuten buiten onder begeleiding van de schooldocenten. Daarna gaan ze door met het middagprogramma op school.

De activiteit Superhelden! is een vechtsporttraining. De docent is een ervaren docent in vechtsport, weerbaarheid en agressieregulatie. Hij is erg bekwaam en verweeft meerdere lagen in de lessen. De bijgewoonde les bestaat uit verschillende spellen waarbij de kinderen goed moeten luisteren naar elkaar en naar de docent. Een voorbeeld is een spel waarbij tweetallen gemaakt worden, waarbij het ene kind een robot is en zijn/haar ogen dicht moet doen, en de ander de robot instructies moet geven om zonder ongelukken naar de overkant van de gymzaal te lopen. Bij een ander spel liggen de kinderen op de grond met hun ogen dicht, terwijl de docent als een olifant stampend rondloopt. De kinderen moeten weggrollen als ze de olifant aan horen komen, zodat hij hen niet raakt. De kinderen zijn erg energiek en doen enthousiast mee. Een aantal jongens is wat baldadig en zij worden goed aangepakt door de docent. Bij sommige spellen krijgt een kind een taak als assistent van de docent, wat hem/haar zichtbaar goed doet. Bij alle spellen is er aandacht voor het goed luisteren naar elkaar en de docent, en het alert zijn op de omgeving.

De school werkt met tussenschoolse activiteiten (TSA) in plaats van naschoolse activiteiten. Bijna alle kinderen doen door deze opzet mee met meerdere TSA (ongeveer 85% van de leerlingen doet met 4 activiteiten per week mee). De twee leerlingen die ik spreek, beginnen over andere tussenschoolse activiteiten als ik vraag wat ze het leukst vinden. De docent is zeer te spreken over het concept van tussenschoolse activiteiten. Hij geeft aan dat kinderen energiever zijn op dit tijdstip dan na schooltijd. Na schooltijd moet hij kinderen vaak oppeppen voordat ze enthousiast mee kunnen doen, maar tussen de middag is dat niet nodig.

De activiteiten die hier gedaan worden sluiten niet direct aan op binnenschoolse activiteiten. Wel kijkt de school welke kinderen deze vechtsport cursus goed kunnen gebruiken, en proberen ze zo de vaardigheden van deze kinderen te verbeteren. Als gevolg is het een lastige groep, maar is het wel een groep kinderen die veel kan opsteken van de training.

Bijlage 3

Factsheet

B3

Bijlage 3 Factsheet

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

RegioPlan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl